RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DÉPÔT LÉGAL

NAM THỨ MƯỜI BA — SỐ THỨ 2602 — MỖI SỐ: 0$02 — NGÀY THỨ NĂM 26 NOVEMBRE 1925

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 4314

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Bắc-kỳ, Ai-lao và các nhà hàng ở các tỉnh bảo hộ	Mọi nơi đem đến nhà	Cửa hàng	Nhà dây thép Trung-kỳ và Ai-lao	Nhà dây thép thuộc địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các tháng và						
Các công sở	»	8.00	8.00	9.00	»	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.25	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.65	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
4e page — Une seule insertion. . . . 0$30 le cm
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một tin mừng cho các con em ở thành-phố Hà-nội

Không nói thì chắc ai cũng đến biết rằng ở xã-hội ta bây giờ, việc học đã bắt đầu mở-mang, lòng người đương khuynh hướng về đường tân-học; những nhà phong phú, không tiếc công tiếc của, đua nhau cho con đi học đã đành, những nhà gia-tư thường thường giờ xuống, miễn là trong nhà có đủ miếng ăn, cũng đành ăn nhịn để đành, giật gấu vá vai, cố bớt ra một tháng một vài đồng, để làm tiền bút giấy sách vở để cho con theo học. Số học trò cứ một ngày một nhiều thêm, nhất là ở thành-phố Hà-nội, là nơi tụ hội đủ các hạng người, số học trò lại càng đông hơn. Cứ lẳng năm đến đầu năm học, các trường sắp bắt đầu khai giảng, ở trước cửa các trường sơ học, đã thấy sùm sịt trẻ-trực, kể hàng mấy trăm con người, cha dắt con, anh dắt em, mà vì số học trò đông quá, trường không đủ nơi dung thụ, phần nhiều đi không lại giờ về không. Các trường tư ở thành-phố mở ra tuy cũng đã nhiều, mà số người học cũng vẫn đông, trường dung thụ cũng vẫn không hết; và lại, những nhà trung-sản giờ xuống, quanh năm dành dụm chắt bóp, lo được lương học cho con và các khoản chi phí khác về việc học, cũng đã lấy làm rằng nề, huống chi mỗi tháng lại thêm tiền học phí phải lo, (lại có nhà hai ba con cùng đi học) thì lại quá sức mà lo không nổi; gia-đình việc học bây giờ, niên hạn rất là nghiêm, nếu con trẻ quá tuổi không được vào trường, thế là tiền-đồ hư hỏng cả rồi, không phải như lối học của ta xưa kia, cứ kéo dài ra đến bao giờ cũng được. Những nhà gia-tư thường thường mà con cái lại nhiều, xin vào trường học không được, mà tuổi con thì cứ một năm một nhớn lên, cái tình cảnh ấy thật là tủng rối mà đáng thương.

Tuy bây giờ ở các nơi phủ-lỵ huyện-lỵ đều có trường học, có thầy dạy, ở các chốn thôn quê, cũng đã nhiều nơi mở được trường, con trẻ nhà quê cũng đã tiện nơi học-tập, nhưng ở các chốn thôn-quê xa lánh, đi được tới chỗ có trường học, cũng không phải là gần gần gì, vì thế mà những nhà hơi có vật-lực, liệu sức cố gắng gượng cho con theo học được giảm bảy năm, bắt đắc dĩ cũng phải xô đẩy nhau ra chốn thành-thị đô hội (hạng người ấy lại rất là nhiều). Cho nên số học trò bây giờ đã một ngày một nhiều thêm, mà ở thành-phố Hà-nội, lại càng đông thêm hơn nữa, trường sở-học tuy có mở nhiều thêm ra nữa, thì cũng vẫn không phải là thừa.

Chính-phủ chắc cũng đã xét thấu cái tình-trạng túng rối của người Nam, mới tháng trước đây ở mấy trường sơ-học ở thành-phố có đặt thêm lớp và lấy thêm học-trò vào; theo tờ báo-cáo của nha Học-chính mới đây. ở thành-phố Hà nội sẽ mở thêm một trường sơ-học Pháp-Việt con giai, tại trong trường đấu-xảo Canh-nông phố Reinach gần Bảo-tàng-viện Maurice Long, trường ấy cả thảy là 280 người. Thành-phố Hà-nội là nơi thủ-phủ cõi Đông-pháp, và lại là một nơi trung-tâm-điểm về các văn-hóa ở Thái tây truyền sang, ở đó biết bao nhiêu là trường, nào là trường trung-học Pháp, nào là trường cao-đẳng Đông-pháp, trường cao-đẳng tiểu-học Pháp-Việt, lại mới rồi đây trong trường cao-đẳng lại mở thêm một ban Bưu điện và một trường Mỹ-thuật; các trường to mở thêm ra biết là bao nhiêu bây giờ mở thêm một trường sơ-học Pháp-Việt, thì là một việc rất thường, có đáng vui mừng gì mà bàn nói đến cho ầm. Phải, việc mở thêm một trường sơ-học ở thành-phố Hà-nội này, thì có lẽ gì làm việc to tát đâu, nhưng xem đó cũng đủ hiểu rằng chính-phủ vẫn có lòng săn sóc đến việc học của người Nam, mà nhất là việc giáo dục phổ-thông, lại càng săn-sóc đến lắm. Xem như ở các chốn thôn-quê, nơi nào lập được trường làng, thì dù có chi tiền trợ cấp và bổ thầy về coi việc dạy cho; lấy nhờ cái chính-sách rộng rãi của chính-phủ mà các trường làng mở thêm một ngày một nhiều mãi ra. Chính-phủ đã có lòng săn sóc đến nền sơ-học phổ thông như thế, chắc là sau này, không những là ở thành-phố Hà-nội, mà ở các thành-phố khác và ở các tỉnh-lỵ, tất cũng vì số học trò nhiều thêm, mà trường công cũng mở rộng thêm mãi ra; còn ở các chốn thôn-quê cũng lại có thể mong nhờ sức chính-phủ giúp đỡ mà trường làng cũng mở thêm ra được dần dần. Con trẻ Việt-Nam sau này, miễn là có tính thông minh, có lòng hướng tiến, thì cũng sẵn có nơi rèn tập, không phải lo nỗi túng chật như bây giờ, mà những người có trách-nhiệm ở gia-đình, về việc học-hành của con em, cũng không đến nỗi túng rối loanh-quanh như trước nữa; sự giáo dục ở xã-hội ta mới mong mau được phổ cập mà đủ sức đua đuổi với người ở trên con đường tiến-hóa; đó là một việc có lẽ mong được vậy.

H. T. B.

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 23 Novembre 1925

Tòa nội-các sửa đổi với nghị-viện

Về việc tòa nội-các bị triệu-tập mới đây, các ông nghị-viện bỏ phiếu phản kháng như sau này :

14 ông về đảng dân-chủ, 24 ông về đảng độc lập, 103 ông về đảng cộng-hòa liên-hiệp, 44 ông về tả đảng cộng-hòa dân chủ, 38 ông về tả đảng cộng-hòa, 24 ông về tả đảng cấp tiến, 6 ông về đảng cấp tiến và xã hội cấp tiến, 1 ông về đảng xã-hội cấp tiến, 26 ông về đảng cộng sản.

Có 16 ông không bỏ về. Còn các ông nghị khác đều bỏ về bên đồng tình.

Việc lập tòa nội-các mới

Chiều hôm qua các ông nghị về tả đảng liên-hiệp đoàn họp ở nghị-viện, các ông bỏ phiếu quyết nghị một khoản nói rằng chỉ tán thành cho các tòa nội-các về tả đảng mà thôi. Song các ông nghị về tả đảng cấp-tiến vẫn chưa bàn với nhau trước về việc ấy, nên không nhận ram-đoan điều gì cả.

M. Paul Boncour tán thành lời bàn rằng đảng xã-hội nên dự vào tòa nội các, và lên thi-hành một cái chính-sách dân độn mạnh mẽ, để bình vực các chế-độ cộng-hòa và chỉnh đốn văn-hóa ở Thái tây truyền sang, ở đó biết bao nhiêu là trường, nào là trường trung-học Pháp, nào là trường cao-đẳng Đông-pháp, trường cao-đẳng tiểu-học Pháp-Việt, lại mới rồi đây trong trường cao-đẳng lại mở thêm một ban Bưu điện và một trường Mỹ-thuật; các trường to mở thêm ra biết là bao nhiêu bây giờ mở thêm một trường sơ-học Pháp-Việt, thì là một việc rất thường, có đáng vui mừng gì mà bàn nói đến cho ầm. Phải, việc mở thêm một trường sơ-học ở thành-phố Hà-nội này, thì có lẽ gì làm việc to tát đâu, nhưng xem đó cũng đủ hiểu rằng chính-phủ vẫn có lòng săn sóc đến việc học của người Nam, mà nhất là việc giáo dục phổ-thông, lại càng săn-sóc đến lắm. Xem như ở các chốn thôn-quê, nơi nào lập được trường làng, thì dù có chi tiền trợ cấp và bổ thầy về coi việc dạy cho; lấy nhờ cái chính-sách rộng rãi của chính-phủ mà các trường làng mở thêm một ngày một nhiều mãi ra. Chính-phủ đã có lòng săn sóc đến nền sơ-học phổ thông như thế, chắc là sau này, không những là ở thành-phố Hà-nội, mà ở các thành-phố khác và ở các tỉnh-lỵ, tất cũng vì số học trò nhiều thêm, mà trường công cũng mở rộng thêm mãi ra; còn ở các chốn thôn-quê cũng lại có thể mong nhờ sức chính-phủ giúp đỡ mà trường làng cũng mở thêm ra được dần dần. Con trẻ Việt-Nam sau này, miễn là có tính thông minh, có lòng hướng tiến, thì cũng sẵn có nơi rèn tập, không phải lo nỗi túng chật như bây giờ, mà những người có trách-nhiệm ở gia-đình, về việc học-hành của con em, cũng không đến nỗi túng rối loanh-quanh như trước nữa; sự giáo dục ở xã-hội ta mới mong mau được phổ cập mà đủ sức đua đuổi với người ở trên con đường tiến-hóa; đó là một việc có lẽ mong được vậy.

H. T. B.

Việc Phi-luật-tân

Cái chính-sách hòa-bình của quan Toàn-quyền Phi-luật-tân đối với các châu không theo Thiên-chúa giáo đã gây được nhiều thiện-quả.

Đề-đáng của một vị quốc-trưởng phản-đối đã nhiều người hãi chiến.

Các nhà giảng mìn có xin M. J Keilier và M. J. B. Hardson kể cửa xem có cách nào trợ cấp thêm cho nghề làm đường ở Phi-luật-tân được không.

M. Del Rosario có đệ trình chánh-phủ một khoản khởi nghị về việc cho các quan đầu tỉnh lần lượt đi thăm xứ Java một lần, khiến cho các quan ấy có thể kê cứu về cách chỉnh đốn nghề giồng mía và cách khai phát tài-nguyên để về thi-hành ở Phi-luật-tân.

Việc ở Mỹ-châu

Các nhà chủ mỏ chưa tìm được cách nào giải quyết việc phân tranh với thợ mỏ.

Người Hoa-kỳ đã trả tỉnh việc đặt máy điện ở các hỏa-xa.

Việc nước Nhật-bản

Ở Tokio càng ở các nơi sở cảnh sát dự phòng rất là cẩn thận, vì người ta lo rằng xảy ra việc mưu hại quan thủ-tướng.

Các đại biểu của đảng lao-động Nhật-bản tới Moscou ngày hôm qua.

[illegible]

nghị của thợ kim khí nước Nga, và được người Nga nghênh-tiếp rất là trân ái.

Người Trung-hoa với cuộc hội-nghị quan thuế

Ngày chủ-nhật, 20.000 người biểu tình, để yêu-cầu rằng cái vấn-đề quan thuế phải để riêng ra ngoài cái vấn đề lớn hơn ấy xong đôi với lính cảnh sát. Sáu chục người bị thương. Bọn biểu tình phá đập các ô tô của đại-biểu tại cuộc hội nghị quan thuế. Hai ô tô bị vỡ.

Chiến-sự ở Trung-hoa

Đoàn-kỳ-Thụy muốn gửi cho trong cuộc hội-nghị họp ở Trung-hoa được yên ổn, nên có cử một sứ giả đến Ngô-bội-Phu, để xin Ngô thôi đừng dự bị việc chiến-tranh nữa. Ngô-bội-Phu còn hỏi ý Phùng-ngọc-Tường và Nhạc-Tuấn mới đáp lại sứ giả.

Quân Phụng-thiên đã rút khỏi một phần ở Sơn-đông.

Việc ở Ấn-độ

Thành phố Bombay quyết trợ cấp cho bọn thợ đình công ở các nhà máy sợi một số tiền là 100.000 roupies.

(*Indopacifi*)

GIẢI KHỐI-NGUYÊN VỀ VIỆC ĐI XE-ĐẠP TỪ XƯA ĐẾN NAY

Ngày 25 Mars 1876 ở Cambridge một người Anh tên là Dodds, đi được 25 km. 598 một giờ, chiếm khôi trong việc đi xe đạp, có người đi xe đạp trước dật đường.

Sau có người lại đi được 54 km. 045.

Ngày 6 août 1898, một người Hoa-kỳ tên là Harry Elkes, lại đi được 55 km. 831, nhưng lần nầy có người đi mô tô trước để dắt đường.

Một người Pháp tên là Paul Guinard, ngày 15 septembre 1909, đi được 101 km. 623, ở trong trường xe đạp Munich dài 666 m.

Đến ngày 1er octobre 1924, một người Mỹ tên là Léon Vanderstuyft, đi được 107 km 710 ở Liass Montlhery.

Ngày 19 octobre năm ấy một người ở Paris tên là Jean Brunier đi được 112 km. 440, cũng ở trường thi ấy.

Đến ngày 1er octobre 1925, Léon Vanders anh lại đi được 115 km. 098, lại cướp lại được giải khôi-nguyên.

BỐN CÁI TRỨNG TRONG MỘT CÁI VỎ

Mới đây, một nhà làm ruộng ở Allier là Mme Bourget thấy trong ổ gà có một cái trứng rất lạ. Trứng ấy to bằng hai cái trứng thường, trong trứng có một cái lòng đỏ, một cái lòng trắng, và một cái trứng nhỏ hơn mà vỏ ngoài đặc cái trứng nhỏ ra thì ở trong thấy một ít lòng trắng, và một cái trứng nhỏ to bằng quả nọc. Trong trứng nhỏ này, lại có một cái trứng nhỏ nữa, bằng hòn bille. Vỏ hai quả trứng sau này mềm, và không có lòng đỏ. Con gà đẻ ra trứng kỳ trước đây cũng đã đẻ ra một cái trứng giống như thế.

Việc Phan-bội-Châu tại Hội-đồng đề-hình

(*Tiếp theo*)

Quan chánh Hội-đồng. — Phạm-v-Tráng có vào hội *Quang phục* mà hội ấy thì ông làm pho thông-lĩnh.

Ph.b.Ch. — Tráng không có vào hội Quang phục, mà những người vào hội ấy cũng không ai là đáng tội cả.

Quan chánh. — Trong khoảng năm 1908 đến 1910, ông đã đi đâu thực-hành việc rối-loạn cả trong tam kỳ rồi. Như ở Nam-kỳ thì có Gilbert Chiểu là người có tiếng phản-đối nhất, song những việc hành-động ở Nam-kỳ thì không vào đâu. Ở Trung-kỳ thì Nghệ Tĩnh và mấy tỉnh phía nam đều rối loạn, ở Bắc-kỳ thì việc đầu-độc ở trong thành, chú ý là nhằm đúng với Bề-thám, song đều không thành sự cả. Vào khoảng năm 1911, ông lại sang Xiêm là cốt viện vì ông biết rằng ở Nhật bản không được nữa. Ở Xiêm-la rồi ông lại về Quảng-Đông, có một người Trung-hoa cho ông 2 000 đồng để tư cấp cho bọn da học. Khi ở Quảng-đông mới lập ra *Việt-Nam Quang-phục hội*, mục-đích là để thực hiện người Tây mà lập nên nước Dân-chủ Annam.

Ph.b.Ch. — Vì các quan đã nói đến mấy năm 1908 — 1909 và 1910 thì tôi cũng xin nói hết. Duy-tân hội chỉ có ông Tán-Tuyết, Cường-Để và tôi mà thôi, mà hội thì cũng chỉ lập miệng với nhau thôi, chứ không can-phạm gì đến việc chính trị và mục-đích là hội học. Cường-Để làm chương giáo và tôi thì làm thầy dạy. Năm 1909 tôi đi Nhật-bản trở về Tàu, nhưng vì không có tiền, nên tôi mới phải sang Xiêm là để kiếm cách trợ cấp cho các anh em bạn.

Q. ch. — *Việt-Nam Quang-phục* thống-lĩnh là Cường-Để, phó thống-lĩnh kiêm ngoại giao bộ là Phan bội-Châu, Chưởng-lý là Tán-Thuật, Tài-chính bộ là Ng-thượng-Hiền, cố-vấn là Đặng-thúc-Hăng; Hội Quang-phục đã phát hành biết bao nhiêu là giấy bạc tại tam kỳ. Năm 1913 ông đã quả-quyết đảng bình-khí mà không-cự lại Chính-phủ.

Ph.b.Ch. — Tôi phản-đối bằng văn-hóa mà không xong thì mới phải dùng đến võ-lực. Ông Ng-thượng-Hiền không có trong hội Quang-phục, lúc bấy chừ, ông Nguyễn-thượng-Hiền ở Sơn-tây chứ không có ở Quảng-đông.

Q. ch. — Sáng hôm nay ông có nói rằng việc ném *bom* ở Thái-bình và Hanoi ông không dự đến. Nhưng tên Phạm-văn-Tráng khi ném xong thì có reo lên rằng : « Việt-Nam cách-mệnh để t ành công ! »

Ph. b. Ch. — Tội Phạm-v-Tráng không phải là tội tôi. Nay một người con phạm tội, thì có đổ lỗi cho người cha được không ?

Q ch. — Ông có ý phản-đối là từ khi ông thi hội hỏng.

Ph b Ch. — Quyển *Lưu-cầu huyết lệ thư* tôi làm từ khi chưa thi hội. Việc tôi thì đỗ có khó gì, mà tôi có cần đỗ đâu? Quyển sách ấy tôi có đưa cho ông Phan-chu-Trinh và quan Thượng (chỗ này nghe không rõ có phải là đưa cho cụ Cao hay không)

Q. ch. — Mục-đích của ông hội họp ở Huế nói là để sửa đổi việc học mà kỳ thực là để lập Dân-quốc chính-phủ. Mục-đích của ông là gửi chết người Tây cùng các quan Annam, người nào có lòng trung-thành với Chính-phủ Bảo-hộ. Có tang chứng rõ ràng là ông cam dự vào việc ném *bom* ở Thái-bình và Hanoi là mấy người trong Quang-phục-hội khi đem hỏi tại Tòa án binh đều cung rằng lĩnh tự đảng là Phan-bội-Châu sai khiến cả. Còn những quả *bom* thì chính ông làm ở Long-châu. Cái lỗi cái ông không khéo, ông cứ đổ lỗi cho Cường-Để và những người đàn ông. Ông không phải là người anh-hùng trong nước.

Ph. b. Ch. — Tôi có nhận là người anh-hùng đâu, nếu nước Nam có phước ra thì tôi kể vào hạng tầm thường mới phải, vì chưng nước Nam vẫn phước cho nên cái hạng tôi mới kể vào bực học-thức được. Các quan bực tội tôi, tôi là tử xứng việc ném *bom*. Vậy có ai bắt được tôi cầm quả *bom* giao tay cho người nào không? hay là chụp được cái bằng tôi giao cho ai không? hay là có giấy chữ tôi sai khiến làm ra hoặc đem cho ai không? Cớ sao bắt tôi về tội mơ-mông làm thông-lĩnh thì không phải. Công việc còn bỏ rỏi, tôi cũng chưa kịp nghĩ đến bao giờ, đã có giả tâm cũng chưa nghĩ ra. Ý tôi là muốn sao nước được như nước Pháp là một nước có cái chính-thể vậy.

Đến đây Hội đồng nghỉ; một lát nữa thì đến lượt các ông luật sư biện thuyết cãi cho ông Phan. Đợi ngót nửa giờ tôi không nói thì thôi, ai nấy đã nghỉ chán rồi, lại chạy vào chỗ ngồi. Ông Phan ở ngoài hiên trở vào với mấy người sen-đầm, gặp hai ông luật sư Bona và Larre thì cúp tay vái chào một cách khiêm-tốn mà trọng-trọng, hai ông luật sư cũng cái đầu đáp lễ một cách lịch-sự.

Quan chánh. — Đến lượt thầy luật-sư Larre nói.

Những lời ký-giả thuật lại lời biện thuyết của hai thầy luật-sư có giá-trị là Bona và Larre ở sau đây, xin nói trước để cho những lời lược thuật có, vì phỏng chép được hết và dịch được hết thì phải mấy mươi cột báo mới xong chưa đủ.

Lời biện thuyết của các luật sư

Luật sư Larre. — Nếu ai không để ý đến việc mà các quan Hội đồng đã giao phó cho tôi và anh em chúng tôi chăng tỏ, đã hết sức chịu nhọc khảo-sát các sự trạng mà xem ra không để nào sót được, không sự được là vì khó nỗi phải các vấn-đề ra từng bọng. Bởi vậy tôi đã bàn với bạn đồng-nghiệp Bona rằng ông sẽ miễn lấy cái chức trách bênh vực thuyết từng kì oán cho ông Phan-bội-Châu, còn tôi đây thì chỉ cãi về đại cương mà thôi. Vậy ông Phan-bội-Châu là người thế nào? sẽ phải là một tên giặc chăng? một kẻ mới ở lão, đã lợi dụng được chính-phủ như là biết bao nhiêu kẻ đã làm nên cự ăn cao chức trọng chăng? Không, không phải, lịch-sử ông Phan-bội-Châu tôi là lịch-sử việc chính-trị của nước Pháp tại Đông-dương trong cái khi đang một gió thế kỷ vừa qua. Ông Phan-bội-Châu là một nhà tư-tưởng cách mạnh, là một người ái quốc đến cực điểm. Ông nhiệt thành ái quốc là vì những sự đã trông thấy mà đau đớn lòng, nếu là sự chuyên-chế của quân-chủ chính-thể, nào là sự tàn-bạo của bọn quan tham lại những đã bao mất lương-tâm, nào là việc giữ độc quyền giữ nguyên một lối bế-bối,

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

nào là việc hình-luật chuyên chế vẫn không đổi thay. Bởi thế mà ông Phan-bội-Châu đem lòng công kích triều-đình, công-kích bảo hộ, công kích cái chính-sách thuộc địa, bao giờ cũng chỉ mơ mòng về sự phóng thích cho quốc dân. Ông Phan-bội-Châu vốn nhà nghèo, nay cũng còn nghèo mà chắc sau này vẫn nghèo mãi. Ông Phan-bội-Châu vì công-kích cái chính-sách thuộc-địa, nhưng người Pháp ta há chẳng cũng vẫn công kích đấy ư? biết bao nhiêu là các yếu-nhân trong đảng xã hội, — chẳng cần phải nói đến đảng cộng-sản vội — biết bao nhiêu là các quan thượng-thư đã từng phản đối cái chính-sách đi thực dân! Ngay trong bài diễn-thuyết của quan thượng-thư Sarraut tại Bruxelles cũng có câu rằng: «....Chỉ như thế thì cái chủ-nghĩa thực dân mới là chính đáng.» Vậy bao nhiêu những tội buộc cho ông Phan-bội-Châu đều không phải cả. Chẳng qua là một người nhiệt thành ái quốc, là một nhà hiền triết, là một bực tinh-túy trong các hạng tinh túy.

Cái thời kỳ ông Phan bội Châu đã qua rồi, xin Hội-đồng đem tấm lòng đại lượng mà dong thứ cho. Vậy tôi xin kết luận rằng Hội-đồng các ngài nên tha bổng cho ông Phan-bội-Châu được trắng án.

Ngày mai sẽ lược thuật bài biện-thuyết của thầy luật sư Raymond Roger.

(Còn nữa) L.

Giới thiệu sách mới

THUYẾT MẠC

là một bộ tiểu-thuyết nói nước nhà

Dày 115 trang. Giá bán 0 p. 40

Nhà Mạc ở nước Nam ta trong mấy trăm năm đã từng chiếm được một phần vẻ vang và có quan hệ trong lịch-sử. Khai tiên là cụ Mạc-đĩnh-Chi đỗ trạng-nguyên đời Trần Những áng văn chương kiệt-tác của cụ không những đã lừng lẫy ở nước ta trong một thời, lại khiến cho vua tôi nhà Minh bên Tàu phải kính phục là thiên tài trong lúc cụ phụng-mệnh đi sứ mà đến bây giờ đâu đó vẫn truyền tụng ngợi khen. Cách mấy đời đến ông Mạc-đăng-Dung cướp ngôi nhà Lê mà lên làm vua, truyền được lắm đời đến Mạc-mậu-Hợp bị ông Trịnh Tùng đánh thua phải bỏ chạy lên Cao-bằng rồi mất. Lấy cái thiên kiến của các nhà làm sử khi xưa đối với Mạc triều đều cho là «ngụy-triều» và «nhuận-triều» là lấy cái tội làm tôi nhà Lê lại cướp ngôi của nhà Lê, nhưng trong hơn 60 năm trời đối với nước nhà cũng thừa có những sự nghiệp rất nên hiển hách. Sau nữa lại có nhiều yên-sử như Cầu chín dịp, Chùa trăm gian, Tháp chín tầng, Đỉnh sáu đồng, v. v., tuy đến nay dấu mai một không còn, nhưng đã thành ra những câu phong rao tục-ngữ, đôi khi đọc đến nói đến ta vẫn còn tưởng-tượng được những cái dư-liệt di-phong. Nói tóm lại thực là một đoạn lịch-sử nước nhà người mình cần phải biết rõ. Nhà in Mạc-đình-Tư nay biên tập lại thành một cuốn tiểu-thuyết xuất bản, dẫu vì lấy cớ là có chút riêng quan hệ, nhưng thực cũng giúp cho người mình được một cái tài liệu học sử rất tốt. Vậy bản quán xin vui lòng giới-thiệu cùng độc giả chư tôn. D. K. T.

Tự do diễn đàn

Đàn bà, con gái ta có nên để răng rắng không?

Bàn đến cái đầu bài này lần này nữa, nhớ đến một câu của một nhà triết-học nước pháp nói rằng: «Một cái tục của một dân-tộc phải trải qua bao nhiêu năm năm, đời đời mới thành lập được. Vậy hủy-hoại một cái tục đi cũng phải bấy nhiêu năm năm, đời đời thì mới hủy-hoại được.»

Xem như nhời Tiên-sinh nói thì hủy-hoại một cái tục vẫn không phải là dễ thật.

Song cái lý-thuyết ấy cũng không chắc cứ nhất nhất như thế, nghĩa là tùy cái trình-độ dân trí của các xã hội khác nhau thì không đến nỗi phải lâu như vậy mới cải được một cái tục trái thời. Ở các xã-hội tối tân, phong tục vụt chốc biến hình đổi dạng. Như ở bên Mỹ và ở mấy nước ở Âu-châu đàn-bà «đời dời» hớt tóc đi, hết bà nọ, đến bà kia. Các bà bỏ cái tục búi tóc đi chẳng qua các bà cho là đỡ cái phiền-phức, hợp đường vệ-sinh và nhất là trông cũng không giảm cái đẹp, cho nên các bà mới tạo bạo theo «mốt» ấy.

Phong tục mà biến cải nhanh như thế là duyên-do ở cái tư-tưởng tự-do, không bị bó buộc, không mắc nô-lệ cái tư-tưởng như của người khác. Nghĩ phải là cứ làm, không quản-ngại gì sự chê-bai. Mà công-chúng cũng chẳng ai công-kích làm gì, miễn là cái tục mình đổi không có quan-hệ gì đến phong hóa, đến xã-hội, đến tôn-giáo, chính-trị v. v. thì thôi. Cải một cái tục là sự tùy tiện. (Đây là bày tỏ cái sự biến cải phong-tục ở các nước văn-minh, chứ không phải là nói để cho các cô ta bắt chước đâu, mà lại hiểu nhầm).

Nói đến sự phong-tục biến-cải, không có lẽ quên cái tục bó chân của đàn bà Trung-Hoa. Cái tục «chân có tật» này, người Trung-hoa trước tự phụ cho là một cái quí tục. Khi có đám ăn-hỏi thì xem chân hơn là xem mặt. Chân có bé mới quí. Sao tự phụ cho là quí mà bây giờ gần hết đàn bà con gái không bó chân nữa? may ra một cái hủ tục Trung-hoa mới biết mà xóa bỏ đi. (Ấy, cái dở mà cũng tự-phụ đấy)

Phong tục của loài người một ngày một biến-cải đó là một cái luật tự-nhiên, có lạ gì? Dân trí mỗi ngày mỗi tiến thì phong tục cũng tiến theo, tức phải đổi, phải biến. Tổ-tiên của nhân loại, tự đời xa trăm nghìn kia, lấy hang hầm làm nhà, lấy mặt đất làm giường, lấy lá làm áo, lấy ngón tay làm đũa. Thế cũng là cái tục, cái tục thượng-cổ chứ sao? Nay còn chịu thuật lại thế này, có nhẽ «vô-phúc» Cái tục tối cổ ấy, sao cũng biến đi tự bao giờ?

Ngày nay nhân-loại bốn phương trong thiên-hạ thông-đồng cùng nhau, phong tục còn là biến-cải. Người Trung-hoa bỏ cái tục kết đuôi sam, tẩm cái thói bó chân là vì chịu cái ảnh-hưởng Âu Á gặp nhau. Người Việt nam bỏ cái tục búi-tóc, lâu cái thích răng đen là vì Pháp Việt cùng nhau một nhà; không biết chừng có một ngày kia Âu-châu chịu cái ảnh-hưởng Khổng-giáo mà phong-tục cũng sẽ biến-cải. Đã có người Âu-châu nói: «cái thú đời êm-ái ta ở trong đạo Khổng?»

Xem như bấy nhiêu nhẽ, cái tục răng đen của ta một ngày kia nếu biến đi thì cũng chẳng lạ gì.

Cái tục này không phải là một cái tục mới có từ năm ngoái hay là tự tháng trước. Có tự bao nhiêu nghìn năm rồi, tôi không được rõ. Cho nên bàn nữ-nhi bỏ cái tục ấy đi không khỏi chướng tai được. Bàn cái quái! cái gở gì thế này. Nhưng cứ việc bàn, bàn cho đích xác, cứ việc bàn, bàn giữ lệ luật cho trang nhã.

Tôi lại xét lại cái căn nguyên, nguồn gốc tục nhuộm răng là do ở đâu? Không có nhẽ người ta tự nhiên vô cớ mà nhuộm đen đi. Phải tìm cho ra nhẽ.

Có phải do ở một cái chính-thể nào hiếp-chế mà bắt buộc tục ấy chăng? cũng như là ở bên Trung-hoa, Mãn-châu ngày xưa bắt buộc toàn dân Trung-hoa phải để đuôi-sam để biểu-hiệu rằng những người có đuôi-sam là đã tòng-phục vua Mãn.

Có phải cái tục ấy là do ở sự tô-điểm chăng? hay là do ở cái tục ăn-trầu

Nếu là quân hiếp-chế nào bắt buộc ta cái răng biệt-chủng này thì đàn ông đàn-bà nên tức, nên giận, mà tống táng cái sắc răng đen đi, đừng tống táng cái hàm răng. Không biết trong Việt sử có chỗ nào nói đến vì cớ gì mà sơn răng không?

Nếu nhuộm răng là sự tô điểm thì cứ tô điểm cho đen. Nếu tô điểm cho đen được thì tô-điểm cho trắng cũng được chứ sao? Mà nếu có ai tô-điểm răng một cách hơn nữa cũng được, như là nhuộm răng mùi trứng sáo, mùi da-giời, mùi nâu-tây, ấy là tùy thích, nhưng phải nhờ các nhà hóa-học ngả mùi cho.

Nếu vì tục ăn trầu mà hóa tục răng đen thì các cô nhuộm răng làm gì, vì nhiều cô có xơi trầu đâu. Mà trầu không ăn cũng được chứ sao; Có phải là sự cần đâu. Á quên giời rét ăn cho ấm; ăn cho khỏi hô (?) mồm, ăn cho có đầu câu chuyện, ăn cho có vẻ đám cưới, ăn cho có màu đám ma.

Ba cái lẽ bàn trên này, hình như cái lẽ ăn trầu là cái cỗi rễ tục răng đen thì phải hơn. Chính bà hàng gai bảo tôi cái lẽ ấy. Bà thật thông minh. Nếu tục nhuộm răng là vì lẽ ăn trầu, mà bạn nữ-nhi ta bỏ cái tục ấy đi thì chả lấy gì làm quan-hệ đến xã-hội, đến nền luân lý, chả lấy gì là đến nỗi sái sàng mục lòng người. Nếu còn ăn trầu để răng trắng cũng được. Tôi được biết nhiều các bà ta răng thật trắng, các bà vẫn xơi trầu mà răng vẫn trắng. Miếng trầu têm các bà nhả bã, súc miệng lấy miếng cau cắn rập dẫn sát đi sát lại vào răng rồi súc miệng. Làm có thế mà giữ màu răng vẫn nguyên.

Trong bài này còn một câu nên hỏi: Sau này nữ nhi ta có giữ mãi răng đen không? Nếu trí-thức con người có đứng mãi một chỗ thì tục ấy sẽ vẫn nguyên. Nếu trí-thức nữ-nhi mỗi ngày mỗi tiến, thì tục ấy rồi sẽ biến. Rồi ra có một ngày kia chẳng ai khuyến khích các cô cũng sẽ tự để răng ngọc cả.

Nhân tiện xin nói cùng độc giả biết: Trong bài trước cũng về bài này đăng ở báo T. B. T. V. tờ phụ-trương số 16 ngày 10-11 25, không có đoạn nào tỏ ý rằng: Đàn ông không búi tóc, đàn bà không răng trắng, không đi giầy, không cầm ô, không đánh phấn thì không đủ tư cách là người văn minh.

Chỉ cần tôi lại ngốc như thế. Xin các độc giả xem lại lượt nữa.

Lại cũng chẳng có chỗ nào có ý nói: người có tóc không bằng người trọc đầu. Hơn nhau ở cái óc chứ hơn nhau đâu cái tóc.

Chẳng có đoạn nào tôi khen đàn bà đánh phấn, đi giầy, đi ô. Chỉ nói đàn bà cải cách y-phục là như thế, thế mà thôi.

Có một chỗ nói: đám giai quê, là giai ở chốn thôn quê, chứ không phải là quê ở hàm răng. «Chữ tác nghĩ chữ tộ»

Dòng cuối cùng bài trước có câu: «Xem toàn dân [illegible] bạch xỉ có nên đòi không nào [illegible] tôi mượn câu Sấm cũ của ta mà nọi khôi-hài chơi. Có phải là người ta nên đòi vì cái màu răng đâu. Ng. v. D

Tin sau cùng

Quan Thủy-quân đô đốc Bazire

Ngày chủ nhật quan thủy-quân đô-đốc Bazire đáp chiến-hạm *Jules Michelet* ở Saigon đi Trung-hoa.

Việc lập tòa nội-các mới

Ông Briand đã trả lời quan tổng-thống rằng ông không lập được tòa nội-các.

Có lẽ quan tổng-thống sẽ triệu ông Paul Doumer.

Chiến-sự ở Syrie

Địch-quân đã rút ra khỏi Merdjeoun. Địch-quân lại đánh Rachaya nhưng không được.

(Indopacifi)

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	26 độ
15 giờ	28 độ

Giá thóc gạo:

Gạo hạng nhất, một tạ	10 $ 80
nhì,	9 50
ba,	8 55
Thóc hạng nhất,	5 55
Bắp ngô	5 50

Giá bạc. Kể từ ngày 25 Novembre 1925 giá bạc ở kho Nhà-nước định là 14 £ 60.

Tin tàu. — Tàu *Claude Chappe* mang thư sang Pháp đến thứ năm 26 novembre 1925 này hồi 6 giờ sẽ ở Haiphong chạy Tourane, Qui-nhơn và Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong ngày thứ tư 25 novembre, chuyến xe hồi 21 giờ 7 phút.

Tàu *Azay le Rideau* mang thư sang Pháp, trừ các thư và các bơm có khai giá không kể, đến ngày 28 novembre hồi 6 giờ, sẽ ở Haiphong đi Tourane và Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa hồi 20 giờ 7 phút ngày 27 novembre 1925.

Quan Toàn-quyền mới tại Cao-mên. — Quan Toàn-quyền Varenne ở Saigon đã đi chiếc pháo-thuyền «*Inconstant*» sang tới Pnom-Penh hồi 5 giờ chiều ngày thứ hai 23 vừa rồi, có quan Khâm-sứ Baudoin xứ Cao-mên sang tận Banam đón ngài. Dù quan Toàn quyền mới đã tỏ ý không muốn phiền dân sự đón rước đương lúc nông-vụ này, thế mà nhân dân cũng nô-nức nghênh-tiếp rất là náo nhiệt, hai bên bờ sông Mê-kong bài-trí rất là lộng lẫy huy-hoàng. Quan Đốc-lý Patry thành Pnom-Penh có đọc lời chúc; quan Toàn-quyền đáp lại rằng ngài rất lấy làm cảm động về sự nghênh-tiếp ngài. Khi về phòng khánh hội tại phủ Khâm-sứ, trước khi giới-thiệu các đại-biểu các dân-đảng, các đại biểu các sở công tư, thì quan Khâm-sứ Baudoin có đọc tờ kính-chào quan đại biểu nước Pháp, và nhắc lại những công việc về chính-trị, về kinh-tế đã làm được từ trước cùng những công việc to-tát còn phải làm sau này. Quan Khâm-sứ lại đoan-quyết rằng công-chúng được tin quan Varenne được bổ làm Toàn-quyền, đều lấy làm hoan hỉ lắm và những lời tuyên cáo của quan Toàn-quyền thật đã hợp với lòng sở nguyện của dân bảo-hộ. Quan Toàn quyền đáp tỏ lời khen ngợi tấm lòng trung-thành của dân Cao-mên, ngài lại tỏ lời kính chào Cao-mên quốc-vương là một người bạn trung thành của nước Pháp, ngài khen ngợi những công việc đã làm được ở thành Pnom-Penh, và chắc rằng có thể đồng lao cộng tác với dân bản xứ mới được, vì mỗi ngày dân một cảm biết cái ơn-huệ của sự văn-minh và biết ngài cũng hết sức bảo tồn cái văn minh cũ của dân mà lại sẵn lòng cho dân được hưởng những sự tốt-đẹp về đường vật-chất nữa.

Sau khi quan Toàn-quyền tiếp kiến các quan xong, thì ngài có vào nội yết-kiến Sisowath quốc-vương, ngài thay mặt nước Pháp tỏ lời chào quốc vương là người bấy nay rất có lòng ràng buộc thân ái với nước Pháp. Quốc vương tỏ lời cảm ơn quan Toàn-quyền và có sang phủ Khâm-sứ đáp lễ lại.

Trước khi dự đại tiệc tại phủ Khâm-sứ, quan Toàn-quyền có dự tiệc sâm banh mừng ngài, ngài có đáp lại bài chúc-từ của ông hội-trưởng phòng Thương-mại Cao-mên, ngài quyết rằng ngài rất để tâm về đường kinh-tế của dân Cao mên và cũng không hề trễ-nải về đường khuyến miễn sự mở-mang kinh-tế của Bảo-hộ.

Ngày hôm sau, quan Toàn-quyền có đi xem nhà máy tơ, viếng đài kỷ-niệm các chiến-sĩ trận vong, đặt viên đá thứ nhất tại nhà thương, thăm viện Bảo-tàng, rồi buổi chiều dự yến trong cung quốc-vương Cao mên.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thọ đệ ngũ đẳng Bảo-đẩu bội-tinh.

Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Saïd (Ai-cập) Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Giờ khám bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH: Giá 3 đồng một lần

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG: Giá 1 $ 80

Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 23, giây nói số 236

2281.

Quan Toàn quyền sắp tới Hanoi. — Bản quán được tin rằng đến chiều thứ bảy 5 décembre thì quan Toàn-quyền sẽ đi chuyến xe lửa riêng ở Nam-định ra tới Hanoi, từ Huế ra Nam-định thì ngài đi ô-tô, trừ ra có lệnh sau sửa đổi lại hành trình thì không kể.

Hội đồng mục súc. — Sáng hôm qua, thứ ba, hội đồng mục-súc ở Bắc-kỳ đã họp hội-đồng tại phủ Thống-sứ.

BÁN Cái nhà số 5 xã tòa sứ Hà-đông. kiểu tây, có cửa hàng buôn bán Ai muốn mua mời đến 29, phố hàng Bông-Đệm, Hanoi, buổi trưa hay buổi tối.

新民書館

Các ngài mua sách vở giấy bút cho học-trò, nên viết thư về Tân-Dân-Thư-Quán 29, phố Hàng Bông Đệm, Hanoi, sẽ được giá rẻ.

TRUNG-HIẾU THẦN-TIÊN

Dịch tiểu-thuyết Tàu, toàn bộ 7 quyển đã đóng góp làm một, dày 248 trang

giá 0 $ 50 tiền gửi 0 $ 20

bán ở các hàng sách và nhà

Soạn-giả 98 hàng Bông, Hanoi

Rạp CINÉMA PATHÉ

(Cạnh đền Bà kiệu)

Từ tối thứ hai 23 đến thứ năm 26 Novembre

Chiếu hồi thứ nhất phim ảnh

COEUR MAGNIFIQUE

Bi-kịch hai hồi mười đoạn

HIỆU BÀO CHẾ:

CHASSAGNE

59, Rue Paul-Bert, Hanoi

Có bán đủ cả các thứ thuốc

NÊN HỎI QUYỂN MỤC HÀNG (CATALOGUE) Ở ĐÂY

TIẾNG GỌI ĐÀN

Là một tập văn luận-thuyết

của Dương-bá-Trạc soạn

giá 0 $ 40 tiền gửi 0 $ 11

Quan Đốc-tơ Bi-cơ-man

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh sốt thường, cảm và ngã nước, các bệnh lậu, giang-mai, lở, đau mắt, các chứng sài trẻ-con.

Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Gió, số nhà 33, Hanoi, giây nói 314.

Quan Đốc-tơ có cả nhà cho người đẻ, người ốm đến nằm, ai cần lại hỏi. 2062

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài Quyệt-báo rằng: phàm những số tiền quá hai hào (0 $ 20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes): chứ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem gián thư (timbres-postes), từ thứ 0 f. 10 (0 $ 04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

Số 336

THỦY-HỬ

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Khổng-minh nói:

— *Châu ngôn* và *Châu-nhuận* hôm trước tôi đã sai đi bán đèn ở ngoài phố, *Lỗ tri-thâm* và *Võ tùng* cũng đã ngủ ở cái chùa tại phía ngoài thành rồi. Không cần phải nói chi nhiều lời, cứ đúng thời khắc thì ai nấy đều cùng nhau khởi sự.

Bấy giờ năm người cùng đi đến trước cửa một cái chùa kia, bỗng thấy có một vị đạo nhân ở trong chùa đi ra. Mọi người đều ngẩng nhìn xem ai thì tức là *Nhập vân-long Công-tôn thắng*, lại có *Lăng-trấn* đóng vai đạo-đồng theo sau. Bảy người cùng đưa mắt hiệu ý nhau, rồi mỗi người đi một ngả.

Khi gần đến ngày nguyên-tiêu, *Lương trung-thư* sai *Văn-đạt* đem quân ra phía ngoài thành, đến đóng ở *Phi-hổ-cốc* để phòng quân giặc. Ngày mười bốn, lại sai *Lý thành* đem năm trăm quân thiết-kỵ đi tuần-tiễu khắp xung quanh thành.

Đến ngày hôm sau, tức là ngày rằm tháng giêng, hôm ấy trời quang mây tạnh. *Lương trung thư* rất lấy làm mừng rỡ. Vừa đến chập tối thì một vừng trăng tỏ, đã treo lưng chừng trời, chiếu xuống trong các phố phường chợ búa, trông trắng như bạc.

Bấy giờ nhân-dân trong thành, trai gái già trẻ, chen vai thích cánh, kéo nhau đi xem thả đèn, càng ngày càng thấy đông thêm. Tối hôm ấy, viên tiết-cấp *Sài-phúc* dặn bảo người em là *Sài khánh* coi giữ nhà ngục, rồi một mình lủng-thủng về nhà.

Vừa vào trong cửa thì thấy có hai người cũng lẻn theo vào: Một người đi trước, ăn mặc lối quân-quan; còn một người đi hầu theo sau. Nhờ có bóng đèn thắp trong, *Sài phúc* trông rõ người đi trước tức là *Tiểu-toàn-phong Sài tiến*, còn người đi sau, lại không biết là *Thiết-khiếu tử Nhạc-hòa*.

Sài phúc mời vào nhà trong, nhân tiện sẵn có mâm rượu bày đó, liền mời cùng ngồi, *Sài tiến* nói:

— Bất tất phải cho uống rượu. Tôi đến đây hôm nay là muốn nhờ ông một việc rất khẩn-yếu *Lư viên-ngoại* và *Thạch tú* bấy lâu vẫn được ông hết lòng trông nom, on ấy không bao giờ dám quên. Hôm nay nhân gặp tiết nguyên tiêu, tôi muốn vào thăm trong ngục một chút, nhờ ông dẫn tiến cho, xin đừng từ chối.

Sài phúc nghe nói, mười phần đã hiểu đến tám chín phần. Nếu không theo lời thì sợ khi chúng phá vỡ thành rồi, tất không để mình được yên lành tính mệnh trong một nhà, giữ sao cho khỏi nguy-hiểm.

Sài-phúc nghĩ vậy, mới lấy mấy bộ áo sữ trao cho *Sài tiến* và *Nhạc-hòa*, bảo cải dạng làm bọn công-sai, rồi cùng đưa vào trong ngục. Bấy giờ vào hồi canh một, *Vương-nghĩ-hổ*, *Nhất trượng-thanh*, *Tôn tân*, *Cố-đại-tẩu*, *Trương-thanh*, *Tôn-nhị nương*, giả làm ba cặp vợ chồng nhà quê, đi lẫn với bọn đông người, tiến vào cửa đông-môn.

Công-tôn-thắng cùng *Lăng trấn* cũng đến ngồi đợi sẵn ở trước cửa miếu Thành-hoàng bên cạnh châu-nha. *Châu ngôn* và *Châu-nhuận* thì gánh đèn đi dong ở trong thành. *Đỗ-thiên* và *Tống-vạn* cũng mỗi người đẩy một cỗ xe đi thẳng đến trước dinh *Lương trung-thư*, đứng ở chỗ đông người huyên-náo.

Nguyên dinh *Lương-trung thư* ở về phía đông-môn, *Lưu-đường* và *Dương-hùng* mỗi người cầm một ngọn côn, trong mình giắt lưỡi dao nhọn, đến ngồi chực sẵn ở hai bên cạnh cầu. *Yên-thanh* đưa *Trương-thuận* do đường thủy-đạo tiến vào trong thành, phục sẵn ở một nơi vắng.

Hồi lâu tiếng trống trên lầu, đã điểm canh hai. *Thời thiên* tay xách cái rổ Trong rổ toàn chứa những vật liệu dẫn hỏa như lưu-hoàng, diệm-tiêu vân vân. Trên mặt rổ để mấy con bươm bướm giấy, rón rén đi lên *Thúy-vân-lâu*.

Bấy giờ trên lầu đàn sáo ríu rít, ca-xướng vang lừng, mọi người đang họp đông tại đấy để thưởng nguyệt và xem đèn, sự huyên-náo không biết thế nào mà kể. *Thời thiên* giả-cách làm kẻ bán bươm-bướm, lững thững đi lên trên lầu.

Khi đến trước cửa lầu, đã trông thấy *Giải chân* và *Giải bảo* mỗi người vác một cái cương-xoa trên có treo mấy con thỏ, cũng đang lượn quanh tại đấy.

Thời thiên sẽ bảo rằng:

— Bây giờ đã đến canh hai rồi, mà sao mặt ngoài chưa thấy động-đậy chi cả.

Giải-chân nói:

— Hai chúng tôi vừa rồi đi ở trước lầu, thấy thám mã đi qua, có lẽ quân ta tới nơi rồi. Đại-huynh nên mau mau liệu việc đi!

Nói chưa dứt lời thì bỗng nghe ở phía trước lầu có tiếng người huyên-náo mà bảo nhau rằng:

— Quân giặc *Lương sơn bạc* đã kéo đến ngoài cửa tây-môn!

Giải chân vội-vàng dặn bảo *Thời-thiên* rằng:

— Đại-huynh đi mau! Chúng tôi quay về phía cửa dinh để tiếp-ứng.

Nói xong, tức thì chạy về phía cửa dinh, bỗng gặp một toán quân thua trận chạy về báo rằng:

— *Văn tướng-quân* bị cướp trại! Quân giặc *Lương sơn-bạc* hiện đã kéo đến chân thành!

Lý-thành đang đi tuần-tiễu ở trên mặt thành nghe báo, tức thì truyền lệnh cho các quân-sĩ đóng cửa thành lại. *Vương thái-thú* đang đem hơn một trăm quân đi tuần tiễu trong các mặt phố, bấy giờ nghe báo, cũng hoảng-hốt trở về châu nha.

Lại nói chuyện *Lương-trung-thư* đang say rượu ngồi ở trong dinh. Lúc mới nghe báo, còn không sợ lắm cho lắm. Hồi lâu, lại tiếp luôn được mấy tin thám-mã về báo nữa, bấy giờ mới kinh hồn khiếp đảm, không còn biết nói sao cho được.

Lương trung thư cứ truyền gấp có một câu rằng:

— Sắp ngựa cho ta đi! Sắp ngựa cho ta đi!

Nói chưa dứt lời thì bỗng thấy trên *Thúy vân-lâu* có ngọn lửa cháy bốc lên ngùn ngụt, ánh sáng ngất trời. *Lương trung thư* vội vàng nhảy lên mình ngựa, định đi xem sao thì lại gặp có hai người to lớn đẩy hai cỗ xe để chắn ngay đường, rồi giật lấy ngọn đèn treo gần đấy, châm vào trong xe, lửa đâu bỗng thấy bốc ra ngùn ngụt.

Lương-trung thư toan chạy ra phía đông-môn, bỗng có hai người to lớn quát to lên rằng:

— *Lý-ứng* và *Sử-tiến* đã đến đây rồi!

Nói xong, tay cầm ngọn giáo, xông đến đánh bọn quan quân, quan quân kinh sợ, bỏ chạy tán loạn, có hơn mười người bị thương. *Đỗ thiên* và *Tống-vạn* lại vừa tiếp ứng tới nơi. Bốn vị hảo-hán họp nhau một chỗ, giữ lấy cửa đông-môn.

Lương trung-thư thấy sự nguy cấp, toan chạy về phía nam-môn thì lại nghe có người truyền báo rằng:

— Một vị hòa-thượng phá-bụng, tay cầm thiền-trượng, cùng một vị hành-giả mặt hổ, tay cầm hai lưỡi giới-đao, đã xung đột mà do cửa nam-môn đến vào trong thành.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Les misérables

© DE VICTOR HUGO

(Suite)

... Son fouet plein d'éclairs était un rude diseur de vérités. Quand il s'écriait : *Sinite parvulos*, il ne distinguait pas entre les petits enfants. Il ne se fût pas gêné pour rapprocher le dauphin de Barabbas du Dauphin d'Hérode. Monsieur, l'innocence est sa couronne à elle-même. L'innocence n'a que faire d'être altesse. Elle est aussi auguste déguenillée que fleurdelysée.

— C'est vrai, dit l'évêque à voix basse.

— J'insiste, continua le conventionnel G. Vous m'avez nommé Louis XVII. Entendons-nous. Pleurons-nous sur tous les innocents, sur tous les martyrs, sur tous les enfants, sur ceux d'en bas comme sur ceux d'en haut ? Je n'ai pas mieux. Mais alors, je vous l'ai dit, il faut remonter plus haut que 93, et c'est avant Louis XVII qu'il faut commencer nos larmes. Je pleurerai sur les enfants des rois avec vous, pourvu que vous pleuriez avec moi sur les petits du peuple.

Je pleure sur tous, dit l'évêque.

— Également ! s'écria G., et si la balance doit pencher, que ce soit du côté du peuple. Il y a plus longtemps qu'il souffre.

Il y eut encore un silence. Ce fut le conventionnel qui le rompit. Il se souleva sur un coude, prit entre son pouce et son index replié un peu de sa joue, comme on fait machinalement lorsqu'on interroge et qu'on juge, et interpella l'évêque avec un regard plein de toutes les énergies de l'agonie. Ce fut presque une explosion.

— Oui, monsieur, il y a longtemps que le peuple souffre. Et puis, tenez, ce n'est pas tout cela, que venez-vous me questionner et me parler de Louis XVII ? Je ne vous connais pas, moi. Depuis que je suis dans ce pays, j'ai vécu dans cet enclos, seul, ne mettant les pieds dehors, ne voyant personne que cet enfant qui m'aide. Votre nom est, il est vrai, arrivé confusément jusqu'à moi, et je dois le dire, pas très mal prononcé : mais cela ne signifie rien : les gens habiles ont tant de manières d'en faire accroire à ce brave bonhomme de peuple. A propos, je n'ai pas entendu le bruit de votre voiture, vous l'aurez sans doute laissée [illegible] embranchement de la route. Je ne vous connais pas, vous dis-je. Vous m'avez dit que vous étiez l'évêque, mais cela ne me renseigne point sur votre personne morale. En somme je vous répète ma question. Qui êtes vous ? Vous êtes un évêque, c'est à dire un prince du Eglise, un de ces hommes dorés, armoriés, rentés, qui ont de grosses prébendes — l'évêché de Digne, quinze mille francs de fixe, dix mille francs de casuel, total, vingt-cinq mille francs, — qui ont des cuisines, qui ont des livrées, qui font bonne chère, qui mangent des poules d'eau le vendredi, qui en pavanent, laquais devant, laquais derrière, en berline de gala, et qui ont des palais, et qui roulent carosse au nom de Jésus-Christ qui allait pieds nus ! Vous êtes un prélat ; rentes, palais, chevaux, valets, bonnes tables, toutes les sensualités de la vie, vous avez cela comme les autres, et comme les autres vous en jouissez, c'est bien, mais cela en dit trop ou pas assez ; cela ne m'éclaire pas sur votre valeur intrinsèque et essentielle, à vous qui venez avec la prétention probable de m'apporter de la sagesse. A qui est-ce que je parle ? Qui êtes-vous ?

L'évêque baissa la tête et répondit : *Vermis sum.*

— Un ver de terre en carosse ! grommela le conventionnel.

C'était le tour du conventionnel d'être hautain, et de l'évêque d'être humble.

L'évêque reprit avec douceur :

— Monsieur, soit. Mais expliquez-moi en quoi mon carrosse ; qui est là à deux pas derrière les arbres, en quoi ma bonne table et les poules d'eau que je mange le vendredi, en quoi mes vingt-cinq mille livres de rentes, en quoi mon palais et mes laquais prouvent que la pitié n'est pas une vertu, que la clémence n'est pas un devoir, et que 93 n'a pas été inexorable.

Le conventionnel passa la main sur le front comme pour en écarter un nuage.

— Avant de vous répondre, dit-il, je vous prie de me pardonner. Je viens d'avoir un tort, monsieur. Vous êtes chez moi, vous êtes mon hôte. Je vous dois courtoisie. Vous discutez mes idées, il sied que je me borne à combattre vos raisonnements. Vos richesses et vos jouissances sont des avantages que j'ai contre vous dans le débat, mais il est de bon goût de ne pas m'en servir. Je vous promets de ne plus en user.

(A suivre)

Những kẻ khốn-nạn

Xã-hội tiểu-thuyết, của ông Victor Hugo
NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch

(Tiếp theo)

Trong các tranh thờ bên Đạo, thường vẽ cái roi da của chúa *Giê-du*, xung-quanh hột lửa như chớp, thật là nghĩa lý cao-xa. Khi Đức-Chúa phán bảo : *Để cho hết thảy con nít đến gần ta*, thì chúa không có phân-biệt qui tiện gì cả. Bấy giờ thì phòng coi thằng giặc *Barabbas*, hay là con vua *Hérode*, chúa cũng coi đường như một mà thôi. Vậy thời, ông ơi, đứa ăn-nhi dẫu lo-lòng ra không có ngại vàng, nhưng nó được cái vô-trí vô-thức, lương-tâm trong sạch, làm cái cao quí. Kẻ vô-tội không cần phải có ai tâu bằng Điện-hạ mới đáng tôn. Kẻ vô-tội dẫu đeo áo rách, hay là bận áo long-bào, cũng là khả kính.

Ông giám-mục sẽ lẩm-bẩm :

— Có vậy.

Ông G. lại nói :

— Tôi đã nói, ông để tôi nói cho hết ý. Lúc nãy ông có đem việc Đông-cung Hoàng-thái-tử *Louis XVII* ra mà nhiếc chúng tôi, ấu-là là phân giải cho xong câu chuyện. Ông thương-hại là ông thương-hại hết thảy bao nhiêu người thọ oan-hình, hết thảy bao nhiêu người tử vì đạo, hết thảy bao nhiêu anh-nhi vô tội mà bị hành-hạ khổ sở, hoặc ai chém giết, từ những anh-nhi nhà bần-tiện cho đến những anh-nhi cửa sang giàu ? Nếu vậy thì tôi xin nhập hội với ông. Nhưng mà đã thương-hại kẻ thác oan, thì phải hội đầu mà coi thế-sự từ trước năm 1793 mới được. Nước-mắt ta phải chứa-chan cho những người thác oan từ trước Đông-cung Hoàng-thái-tử *Louis XVII*. Hễ ông cứng tội than-khóc lũ trẻ nhà đế-vương, thì tôi cũng xin cứng ông than-khóc lũ trẻ nhà dế-vương.

Ông Giám-mục nói : Tôi than-khóc hết thảy các người bị oan-ức.

— Ai cũng được đều bậy, nhiều nước-mắt của ông chứ ! Vì nếu có phải người nhiều kẻ ít, thì tôi nghĩ nên thiên về bên lẻ-thừa. Bởi vì lẻ-thừa chịu lắm than cực-khổ đã lâu hơn.

Hai người lại cứng bặt trong hồi lâu. Người sắp chết mở miệng trước. Sự tỉ một khiu tay mà có nhóm họp ông một cái nữa. Cớ gì mà ông đến đây hỏi tôi về nơi xứ tôi xa. Đông-cung Hoàng-thái-tử *Louis XVII* ? Tôi chưa được biết ông là ai. Tự khi tôi đến xứ này, tôi vẫn ở lì trong chỗ xó đây, một thân một mình mà thôi, tôi không hề bước chân ra ngoài bao giờ ngoài giã thăng bé nó ở gần đó tôi kia, tôi không có nhìn mặt ai. Danh-hiệu của ông, tuy rằng tôi cũng đã từng nghe có người nói đến, mà không thấy ai nói xấu thật. Nhưng mà cứ thử-luận của thì nhân, chưa dễ làm cho tôi tin được ông là người thế nào. Là gì đàn-gian thật-thà, biết bao nhiêu kẻ khốn-khổ đã lừa được thánh-nhân xưa nay. Nhân tiện tôi đang hỏi khi đây vậy đây, đến chỗ đầu đương, chưng đã để xe lại đó, cho nên tôi không nghe thấy tiếng xe ông vào. Tôi xin hỏi lại. Ông là người thế nào, qua tôi chưa được biết. Ông bảo ông là giám-mục chính-xứ nay, thì tôi cũng biết vậy, nhưng nhân-phẩm ông ra làm sao, tôi vẫn chưa tường. Vậy thì tôi xin hỏi lại lần nữa. Ông là ai ? Ông nói ông là giám-mục, nghĩa là một bậc quyền qui trong giáo-đường, một vị trong các vị có vàng đeo, có xe, có biển, có lương-bổng to, có ngoại-lộc nhiều — Chớ ông giám-mục thành *Digne* niên-bổng của Nhà-nước một vạn rưỡi *francs*, tiền thập-phương cúng vào một vạn, cộng là hai mươi nhăm nghìn. — Nào nhà bếp, nào linh hầu hận áo dầu, cao-lang mỹ-vị thiếu gì, ngày thứ sáu thì thịt cuốc, đi đâu xe loan đóng kín, linh hầu trước mặt, linh hầu sau lưng ; đình thự nguy-nga, một bước đường là xe song, xe độc, ấy cũng gọi là đi đạo-hiểu cho ông *Jesus-Christ* xưa kia đi đâu cuốc bộ mà giầy cũng không có ? Ông là một vị quyền cả chức cao trong giáo-giới, quản ăn quốc-lộc, lấu các ngựa xe, bao nhiêu những khoái-lạc ở đời ông có cả, cũng như mọi ông khác. Cũng như mọi ông khác ngăn ấy thứ ông hưởng cả, chứ có chê gì đâu. Bấy nhiêu lẽ, để tả cái chân-tướng ông ra trước mắt tôi, một là hữu-dư, hai là bất-túc. Nhưng mà vẫn chưa khiến cho tôi được rõ cái phẩm-hạnh của ông, cái giá-trị ông là người thế nào. Và ông đến đây hôm nay, chứng là để chỉ-giáo cho tôi được nghe những lời khôn lẽ chính. Vậy thì tôi xin hỏi ông câu nữa. Tôi được hầu chuyện ai đó ? Ai đứng trước tôi đó ?

Ông giám-mục cúi đầu mà đáp bằng tiếng la-tinh : *Vermis sum* (nghĩa là : Ta là một con giun đất). Người cách-mệnh cau nhau mà rằng :

— Vâng. Giun đất ngồi xe song-mã !

Bấy giờ thì đến lượt người cách-mệnh ngửa mặt lâm cao, mà lại đến lượt ông giám-mục cúi đầu khiêm nhún. Ông khoan lời mà rằng :

— Vâng. Ông nói vậy tôi cũng xin nghe. Nhưng mà xin ông hãy thử phân-biệt cho tôi được rõ, chẳng hay cái cỗ xe song-mã của tôi chờ ở ngoài ngõ kia kia ; chẳng hay cái thực-đơn hàng ngày của tôi, nay sơn hào, mai hải vị, chẳng hay cái con cuốc nhà bếp đọn cho tôi ăn ngày hôm thứ sáu ; chẳng hay số hai vạn năm nghìn bổng lộc của tôi, dinh thự của tôi, đầy tớ linh hầu tấp nập của tôi, sao lại có làm chứng cớ được cho ông, để mà nói rằng thương người không phải một đức-tính ; khoan dung đại độ không phải một nghĩa-vụ ; năm 93 không phải là một việc hung-tàn ?

Người cách-mệnh sẽ đưa bàn tay lên xoa trán, tự hồ muốn xua một đám mây u-ám trước mắt mà rằng :

— Trước khi trả lời ông câu ấy, tôi xin ông hãy thả lỏi cho tôi. Số là tôi vừa phạm vào một tội. Ông là khách nhà tôi hôm nay, mà tôi là chủ-nhà. Lý ưng tôi phải thủ lễ. Ông phẩm-bình những tư-tưởng của tôi, lý ưng tôi chỉ được bác luận những lời ông nói mà thôi. Còn những điều xa-hoa, lịch-sự, khoái-lạc, hạnh phúc của ông, thì dẫu là những việc tôi cần phải viện ra làm tang-chứng mà cãi với ông, nhưng trong phép giao-tế lịch-sự ở đời, không nên nói đến. Vậy thì tôi xin lỗi cùng ông và tôi nguyện không nói đến nữa.

(Còn nữa)

LỜI ĐÀN BÀ

Cảnh nghèo khổ của trẻ con nhà quê

Ở những nơi thành-thị nhiệt-náo làm cho người đời sung sướng đến đâu cũng vẫn tưởng đến thì-phụ, kể ông những mình mà con cái sinh ra cũng thế, nào kể bổng người bế, nào gửi tắm chăn êm, song còn chưa đủ, vì sự ngó lên mãi, tưởng rằng ở đời ai cũng được hưởng sự hạnh-phúc tốt đẹp đường ấy, chớ như nào xuống mới biết cái cảnh bần-dân một đời chết thôi thấy sự xa cách nhau như một vực một trời vậy. Người đông tuổi người, mà cái biện-trang sinh-hoạt của kẻ nhà quê trong lúc bây giờ, thóc cao gạo kém nhan nhản mất, kẻ đói rách nhan-nhản cũng đường khắp xóm làng ; rồi hại thay là những bọn trẻ con, nếu năm nên bụ, mới lọt lòng mẹ đã thấy cuộc đời khốn khổ bi-thảm, còn mong gì tinh-thần sáng-dạn, thân thể béo tốt, khôn lớn nên làm một người dân-lành trong nước. Than ôi ! cái nạn đói nó làm tiêu-mòn cho cả chẳng lọt nữa. Vì như mầm mộng mới sanh, đã bị sương-tuyết-cơn mưa tàn gió dập, sao khỏi cho héo hắt cằn cỗi đi đặng.

Nhơn mới ngày hôm kia tôi về chơi đường nhà quê trông thấy đồng bằng không rộng cho vì đám trồng ngô, người ta đứng xúm sít rất đông, bé lại xem, thời thấy mấy vồng cà xanh là vàng, chỗi ra đợt đương hăng phăng như cái tán, quanh vồ gương thời rơm rạ um tùm, lá tàng vỗ gương lại-láng, người ta bẻ rất cuộc, người cầm dao đương bới nưa, còn bọn nghèo khó già có, trẻ có đều đứng chực lặt mất ba bên không, khác gì mùa gặt lúa vậy, mỗi khi người chủ có nưa, giao cuốc lên bới một lại đất thời một người nữa lật nước vào, để cho sạch đất mà lặt lấy củ và dưa song rồi lại cuốc lật khác, bọn người đã lớn tuổi rồi mới, chưa đám tới, chỉ bọn trẻ con xúm gọi, tìm kiếm các dưa nưa vạn vặn rơi rớt ra ngoài, chăng lợi nước lên bế mà tay vơ vét trong bùn lấy như rạm bể vậy, áo quần tả tơi, thân thể gầy ốm, không còn ra con người, đứa nào đứa nấy, bịnh như đói khát đã lâu, dương hai con mắt trao tro chăm vào mấy cái nưa, không khác gì thấy mồ ông vàng vậy. Mà thật thế, người nhà quê thường nói với nhau : Nưa là vàng đấy, vì ăn được ngon lâu đỡ cơm gạo ra nhiều lắm. Lại những túp lều hai bên đường có ai xơ xác kia, ốc un vỏ chua ra lao nhao lay bằng tay dất, chị bế em, mẹ bế con, lang thang đi xin ăn, tiếng rên rỉ rỗng rất ai-oán, vì anh-kẻ không có, ăn đất cầm cát, chung qui cũng phải gặp xác ở nơi ngõ, vũng đó mà thôi.

Thấy bao nhiêu lại, động ông bấy nhiêu. Mong rằng : ở kinh-thành xứ đó hội, có thiết lập những nhà dục-anh, để nuôi nắng lấy những đứa trẻ con của nhà bần-khổ, kẻo cha mẹ có đi công kế, không thể bảo dưỡng nổi cớ lũ lượt dắt dìu đi dẫm mưa giãi nắng, bỏ phận đời tàn, cơ-hàn đến bực, chi cho khỏi sinh thương bịnh mà mòn mỏi lần hết.

Tiếng nghe trên chánh phủ đã rộng lượng vì dân mà phòng bị sự về sinh đau ốm chỗ nhà thuốc cho, nhưng mà đối chưa có ở nhà nuôi đến, đó là vì chưa có người kêu cầu xin, chớ như xin, ắt là cũng được. Ở Bắc-kỳ đã có nhà dục-anh nuôi con côi, mà ở Trung-kỳ thì chưa thấy, nhưng lớp người đã qua, nỗi nói làm chi, chớ lớp người mới sinh sau ra đây, nếu chẳng tỏ bởi vun quén cội dồi, còn mong gì chuông-loại phiếc-đồn ra nữa. Nhà có phước coi con sau sau nầy, nước có thịnh, coi đoàn nhơn loại tương-lai, có sung-đột hay không, chẳng đã biết, ai là kẻ có nhiệt thành với nòi giống, vì lòng hiếu sinh của trời đất há chẳng để con mắt mà xem xét đến cùng.

Đam-Phương nữ-sử

HÀNG MỚI SANG
BÁN CHIẾU KHÁCH

Bản-hiệu bán cắt bán lẻ các thứ hàng vóc nhiều, tơ lụa, satin, sa tấu, cachemire jaille, khăn ao tơ, khăn lua len, các thứ len dạ, tissus Impermiable, mũ dạ v. v...

PHAN-QUẢNG-THÀNH
Số nhà 10, phố hàng Bún, Hà nội

Dư-luận người Pháp ở đây

Bản quán mở ra mục này trích lược những bài báo Tây ở bên ta dịch ra quốc-văn để độc-giả biết thêm cái ý-kiến của người Pháp ở đây thế nào, không cứ là những ý tưởng ấy có lợi cho ta hay không, nói tóm lại các bài đăng trong mục này, dù hay dù chẳng hay đều không phải ý tưởng của bản-báo.

Ở báo *Avenir du Tonkin*

Bình phẩm về việc đám đó nhất mất bảy nhân-mạng ở địa-hạt Thái-bình là việc bản báo đã đăng trước nhất, báo *Avenir du Tonkin* kỳ vừa rồi có đăng rằng :

« Cái nạn ấy là bởi ở người mai-bản tàu thấy không chịu cho tàu dừng lại, tàu đang chạy mà cứ để cho hành-khách sang đò, bị sóng ở chân vịt cuốn mà đò đắm.

Cứ như cái cách ấy mà không thấy nói xảy ra nhiều lại nạn hơn nữa thì cũng lạ, cũng là một cái may, vì rằng các ông mại-bản với các ông ba-toong (patron) các tàu Á đông thường không coi lệ-luật tàu đi trên sông vào đâu cả.

Bọn ấy ở trên tàu mình là các ông chúa cả, làm gì cũng chỉ tự ý mình thôi.

Tại gì mà dừng tàu lại để cho người An-nam xuống được tiện để hơn ; cứ để cho người ấy làm thế nào được thì làm, muốn nhảy để cho họ nhảy, nếu có người già nua hay tàn tật cũng mặc kệ ; cứ đẳng đi thì ở nhà.

Ở những bến có người canh, ở gần các đồn có người lấy thì còn khá, chớ những bến nhà quê thì đối với các ông cha Kaoch hay cho chà An-nam, các hành-khách An-nam chỉ là những con vật phải nộp tiền cho các ông mà thôi, các con vật ấy muốn bắt thế nào mà chẳng phải chịu. Và nghề tàu thủy chỉ có ít hay không có người cạnh-tranh thì tội gì mà chịu khó. »

Của ông Outrey trong báo *Progrès Annamite*

..... Quan Toàn-quyền mới tất nay đã biết rõ vì những lẽ gì khiến cho nước Pháp đứng bảo-hộ cho cả dân tộc Đông-dương, chỉ là tại những dân tộc ấy xin như thế. Tất ngài cũng biết đã bao nhiêu năm nay nước Pháp ta đối với các thuộc địa đã thi-hành một cái phương-pháp liên-hiệp quảng-đại, vậy theo với cái trình-độ của dân rồi. Sau nữa tất ngài đã rõ rằng Chính-phủ ta ai lẳng đo đỏ gì mà đã cho người bản dân được tham dự vào việc quản-trị các việc công trong xứ họ.

Quan Toàn-quyền Varenne là người minh-mẫn đã hiểu thấu những tình thế ấy, vậy thì chắc là về cái chính-sách thuộc-địa ngài sẽ không đổi mới đến nỗi trái với công việc của các quan Toàn-quyền trước và có thể lại đến những điều kết quả hay, nhờ về cái tinh thần quảng-đại của ta mãi mới làm nên. . . .

Chắc ngài sẽ cho dân tham dự việc công, nhưng vẫn giữ lấy cái quyền thế cho nước Pháp trước đã, chứ không khi nào, — xin ai nấy cứ vững dạ, — không koi nào ngài lại không suy-xét mà sau-sẻ cho bằng nhau một loạt, tất là tệ hại đến cả sự tiến-hóa của tâm-tính người An-nam : vì rằng một đứa trẻ vị thành đình hãy còn vụng dại mà đã phóng tréch cho nó ngay thì không phải là làm ơn cho nó. . . . .

SÁN-NHIÊN-ĐAI

Tối thứ tư 25 Novembre 1925

CHỨC MẪU THẦN

Tích hát này có vai Tuần tỷ, vợ Huề, kẹp thương. Vui nhất là chỗ vợ cả ở Huế ra đánh ghen.

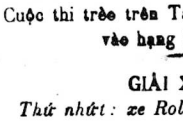
Tối thứ năm 26 Novembre 1925

GƯƠNG TÀY LIẾP

(Hồi thứ III)

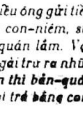
Vở chèo cải-lương soạn thành được ngót 30 điệu hát. Hồi này lại vui trò hơn hai hồi trước. Lần này diễn lại có sửa đổi khác, lại theo như ý kiến của các quý khách chỉ giáo. Xin các quý khách lấy vé sớm và xin đến sớm cho, vì đúng 8 giờ tối thì khai diễn. Có bán vé trước.

Kính đến nhiều fordamerie ĐỨC LONG Galerie
Số nhà Tiên-Tsinh Hanoi mua bò 65 xe khác, kẻo có ngày ngựy đến tình mạng vì ở đây có nhiều xấu mua tại PHẢI rất bền và đẹp

Catalogue Franco sur demande

NHÀ BÁ-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.
Trị bệnh mất máu, khí huyết suy yếu thân thể mỏi mệt gầy còm, rau kém huyết sinh ra rao phải làm cho hay ho vật nồng thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm giọng bao giờ !
Bài thuốc này có hội-đồng các quan Thầy-thuốc chứng-chỉ là hay.

ẤY LÀ :

Thuốc nước bổ huyết
MÁU BÒ 1140

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài tru ra những tiền đồi chẻ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

XE Ô-TÔ HIỆU
Rolland-Pilain
12 MÃ-LỰC

Mới rồi đã phá được hết các giải :
Giải *xe đi chơi* và giải *xe đi lấy nhanh*
Cuộc thi trèo trên Tam-đảo lần thứ hai vừa rồi vào hạng trèo giỏi hơn cả.

GIẢI XE ĐI CHƠI
Thứ nhứt : xe Rolland-Pilain, 16 phút 42"

GIẢI XE ĐI LẤY NHANH
Thứ nhì : xe Rolland Pilain, 15 phút 28"

Đại-lý ở bản-xứ là :
GARAGE AVIAT
PHỐ HÀNG NGÀ — HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

TẬP DỊCH PHÁP-VĂN

La patrie et l'humanité

Une nation est une âme un principe spirituel. Deux choses qui, à vrai dire, n'en font qu'une, constituent cette âme, ce principe spirituel. L'une est dans le passé, l'autre dans le présent. L'une est la possession en commun d'un riche legs de souvenirs ; l'autre est le consentement actuel, le désir de vivre ensemble, la volonté de continuer à faire valoir l'héritage qu'on a reçu indivis. L'homme ne s'improvise pas. La nation comme l'individu, est l'aboutissant d'un long passé d'efforts de sacrifices et de dévouements. Le culte des ancêtres est de tous le plus légitime; les ancêtres nous ont faits ce que nous sommes. Un passé héroique, des grands hommes de la gloire (j'entends de la véritable) voilà le capital social sur lequel on assied une idée nationale.

Avoir des gloires communes dans le passé, une volonté commune dans le présent, avoir fait de grandes choses ensemble, vouloir en faire encore, voilà des conditions essentielles pour être un peuple.

On aime en proportion des sacrifices qu'on a consentis, des maux qu'on a soufferts. On aime la maison qu'on a bâtie et qu'on transmet. Le chant spartiate : « Nous sommes ce que vous fûtes; nous serons ce que vous êtes », est dans sa simplicité l'hymne abrégé de toute patrie.

Renan

∴

Chaque peuple doit aux autres peuples justice et charité ; il doit et respecter leurs droits, et au besoin, leur prêter secours, soit pour les défendre si on les attaque, soit pour les reconquérir s'ils en ont été dépouillés. Leurs destinées sont solidaires. Le peuple qui souffre près de soi l'oppression d'un autre peuple creuse la fosse où s'ensevelira sa propre liberté.

Chaque nation, suivant son genie, le lieu, le climat qu'elle habite a sa fonction particulière, pour le perfectionnement progressif de l'humanité. Loin de lui creer des entraves, toutes la doivent seconder, car elle travaille pour toutes en travaillant pour soi. Aucune ne saurait se suffire elles subsistent et se développent par l'assistance qu'elles se prêtent mutuellement. Il n'est pas vrai, comme le répètent ceux qui les trompent pour les asservir, qu'elles aient des intérêts opposés : ils ne le sont qu'accidentellement, par une suite de désordres apportés dans leurs relations naturelles. Rétablissez ces relations, le bien de l'une est le bien de l'autre, comme en une famille ordonnée ainsi qu'elle doit l'être, le bien d'un de ses membres est le bien de tous, et sa prospérité, leur prospérité.

Lamennais

∴

Tout le genre humain n'est qu'une famille dispersé sur la face de toute la terre tous les peuples sont frères et doivent s'aimer comme tels.

Fénelon

Tổ-quốc và nhân loại

Một dân-tộc là một linh-hồn, một qui-tắc có màu nhiệm. Có hai điều mà chung qui chỉ là một, nó lập thành cái linh hồn ấy, cái qui-tắc màu-nhiệm ấy. Một điều thuộc về dĩ-vãng ; một điều do ở hiện-tại. Một điều là được cộng hưởng một cái gì-tài trong dĩ-vãng phần kỷ-niệm ; một điều là sự thỏa thuận của hiện-thời, sự ưng ý cùng nhau xum hiệp, sự sẵn lòng theo đấng tổ-tiên mà làm cao cái gia-tài mình được công hưởng ấy ngày một có giá-trị hơn lên. Người ta không phải tiết nhiên mà thành lập được Dân-tộc cũng như cá-nhân, chung đau liền bởi hi sinh cùng nhau công trình đời trước, hết sức nhiệt thành trong-cậy. Sự tạo phụng tổ-tiên là một sự thờ phụng chính đáng nhất, vì tổ-tiên mình mới có ngày nay. Cái tổ tiên oanh liệt của những vị anh-hùng nghĩa-sĩ, cái danh-giá (đây là tôi nói cái danh-giá chính đáng) là cái công bản của xã-hội nhờ đó mà xây đắp nên dân-tộc vậy ; chúng đều hưởng chung danh-giá của ông cha để lại, cố mang làm cùng những nghĩa-vụ lớn lao, lại cũng lòng theo đời làm mới những nghĩa-vụ ấy, đó là hai lẽ cần thiết để gầy nên dân-tộc đó.

Mình càng chịu tổn thiệt, chịu đau đớn, mình lại càng qui mến cái nhà mình đã có công làm nên mà để lại cho con cháu vậy, Một câu nói Sparte rằng : « Ngày xưa thế nào, ngày nay thế ấy, ngày nay thế nào, ngày sau thế ấy. » Lời lẽ giản dị, mà thực là câu ca tụng vẫn tắt của tổ-quốc vậy.

∴

Mỗi dân-tộc phải cho công-bình và có nhân-đức với các dân-tộc khác : vừa phải kính trọng dân-quyền của người, vừa phải cứu giúp người khi gặp nạn, hoặc giả có một nước nào xâm phạm phải chống đỡ, có nước chiếm đoạt lấy đất phải lấy lại. Vận mệnh các dân tộc có liên-lạc với nhau cả. Dân-tộc nào chịu để cho ai bạng bị tức hờn, thì khác nào như tự mình đào lấy huyệt mà mai táng quyền tự-do của mình đi vậy.

Mỗi dân-tộc tùy theo tính-thần, theo địa phương, theo tuổi nọ chỗ mình ở, có phần sự riêng trong sự tiến-hóa của nhân-loại. Không những là khỏi gièm xiểm pha rỏ người ta, mà hầu hết mỗi dân đều phải tán-trợ cho người ta ; vì làm việc cho quyền lợi họ làm việc cho mình vậy. Không có nước nào sự chia rẽ đã cho mình được ; sự hòa-hiếu được và kính-ái được, là nước có sự cạnh giáp lẫn nhau. Vì thế kẻ muốn chính-phục lòng các dân-tộc vào vòng nô-lệ, thường bảo các dân-tộc rằng giữ-quyền xung đột nhau, còn là lời không thật cái tương-phản đó chẳng qua là bất thường mà xảy ra, mà gốc ở sự hỗn loạn trong nước giao tế tự nhiên vậy. Mình phải khuyên nhắc cho sự giao-thiệp đó có thứ tự, sự nay của người lấy là sự hay của ta, khác nào như phải khuôn xếp trong việc gia-tộc vậy, sự nay của một người trong họ là sự hay của cả họ và sự toàn đạt của một người trong nhà là sự chính-phạt của cả họ.

∴

Hễn kẻ nhân-loại là một gia-tộc lớn, giới rác khắp trên mặt địa cầu này, dân-tộc nào cũng là cốt-nhục cả và phải yêu nhau như cốt-nhục mới được.

Song-nam, Ng-v Thuộc (Huế)

LỄ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quản gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quản 0 $ 10 giấy quốc-bảo, chứa lại thế nào thì biểu rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai bào (0 $ 2 bằng tem cũng được) để sai tiền giấy quốc-bảo.

Bổ sí không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ, nhận phải trả nặng hơn.

MẤY LỜI SUY TRẮC VỀ NĂM 1926 NAY

Lịch Old Moore nước Anh về năm 1926 đã xuất bản. Trong lịch có thấy mấy lời suy trắc như sau này : Tháng janvier sẽ có hỏa tai và nạn hỏa xa ghê gớm ; tháng février nước Ai-cập lại sẽ khởi nghịch ; tháng mai, đâu đâu cũng có khởi loạn, và Âu châu phải lo về nạn binh đao.

Tháng juin, ở Palestine sẽ có khởi-loạn ; tháng juillet giới nông dữ đội, người chết rất nhiều ; các bão sẽ phải nào động về một việc dầu độc quan trọng ; tháng août xảy ra nhất lost đình-công, nước Anh lại phải lo về việc chiến-tranh, và sẽ khốn về cái giặc muỗi.

Về các tháng sau nước Anh, và nước Thổ sẽ có vẻ khó khăn ; ở Địa trung-hải sẽ có một cái nạn lớn, và có hai nơi xảy ra việc cách mệnh.

MỘT CÁI NHÀ GIÁ BÁN 350 TRIỆU QUAN

Mới đây một nhà đại phú nước Hoa kỳ là M. August Heinze có mua một cái nhà giá là 17 triệu dollars, tính ra hơn 350 triệu quan.

Nhà ấy ba mươi nhăm tầng. Người mua phải giả tiền ngay lập tức.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Gương chung tình

Bấy giờ vào lúc 8 giờ, bữa cơm chiều vừa ăn xong ở trên cái bàn gỗ tạp có kê-hở những chén uống nước, cùng hộp thuốc lá mà thôi, cô Huệ và cậu Hùng đang hiếc một mình nhau, coi bộ vui vẻ ấm. Mà cậu thì hơi gầy nhưng trẻ giữ là người đẹp giai. Mặt cô thì trái xoan có vẻ yêu-kiều ông ả có xuê xanh mới đôi chín, mà cậu thì tuổi trạc hai mươi. Hai cô cậu mới làm lễ thành thân được ngót ba tuần lễ. Hai người nguyên vẫn được bề nhàn từ thuở nhỏ, vì ta bên cô ta mẹ để lại với nhau từ lâu. Phần thì nhà cô không nề theo ư từng cổ cảnh tử về lễ-tục đợng vợ gả chồng là quyền của cha mẹ phần thì cặp tra gái ấy không qua theo tư tưởng mới bình-thường mà chỉ nghĩ tới đời hạnh-phúc về sau trên đời cô ý lợn kỷ bề là nhỏ môn đăng hộ-đối và chính người trong cuộc cũng ra làm đó vết biết rằng sẽ người mình có thể ăn đời ở đời ấy ; tự có những tình tứng đáng trọng và là bạn làm việc cho mình vậy. Không có nước nào sự chia rẽ đã cho mình được ; sự hòa-hiếu được và kính-ái được, là nước có sự cạnh giáp lẫn nhau. Vì thế kẻ muốn chính-phục lòng các dân-tộc vào vòng nô-lệ, thường bảo các dân-tộc rằng giữ-quyền xung đột nhau, còn là lời không thật cái tương-phản đó chẳng qua là bất thường mà xảy ra, mà gốc ở sự hỗn loạn trong nước giao tế tự nhiên vậy. Mình phải khuyên nhắc cho sự giao-thiệp đó có thứ tự, sự nay của người lấy là sự hay của ta, khác nào như phải khuôn xếp trong việc gia-tộc vậy, sự nay của một người trong họ là sự hay của cả họ và sự toàn đạt của một người trong nhà là sự chính-phạt của cả họ.

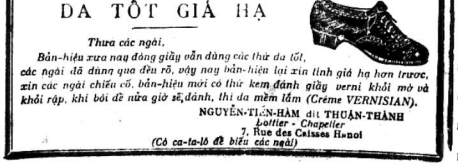
Hễn kẻ nhân-loại là một gia-tộc lớn, giới rác khắp trên mặt địa cầu này, dân-tộc nào cũng là cốt-nhục cả và phải yêu nhau như cốt-nhục mới được.

Song-nam, Ng-v Thuộc (Huế)

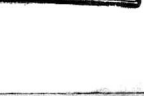
LỄ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quản gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quản 0 $ 10 giấy quốc-bảo, chứa lại thế nào thì biểu rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai bào (0 $ 2 bằng tem cũng được) để sai tiền giấy quốc-bảo.

Bổ sí không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ, nhận phải trả nặng hơn.

DA TỐT GIÁ HẠ

Thưa các ngài,

Bản-hiệu xưa nay đóng giầy vẫn dùng các thứ da tốt, các ngài đã đóng qua đều rõ, vậy nay bản-hiệu lại xin tính giá hạ hơn trước, xin các ngài chiếu cố, bản-hiệu mới có thứ kem đánh giầy verni khỏi mở và khỏi rập, khi bôi để nửa giờ sẽ đánh, thì da mềm lắm (Crème VERNISIAN).

NGUYỄN-TIẾN-HÀM dit THUẬN-THÀNH
Bottier - Chapelier
7, Rue des Caisses Hanoi
(Có ca-ta-lô để biếu các ngài)

— Chao ôi ! sao em lại nói thế ? những nhời ấy em nói với ai thì được, chứ nói với anh về ích lắm. Em không nên để lâu nữa, chẳng lẽ có thuốc hoàn sinh mà em đành chịu chết ư ?

Em ơi ! em dậy uống đi. Anh muốn rằng em được thoát nạn, anh muốn rằng em nên nghe anh, chớ đừng làm cho anh phải bỏ lòng mãi.

— Thế anh cũng đừng làm cho em phiền lòng nữa.

Cậu Hùng vừa khóc vừa nói :

— Nhưng em ơi ! anh muốn cho em khỏi đau quá để đợi được đến lúc quan thầy thuốc đến.

Nếu em cứ gắng mãi thì thật là em giết anh đó.

Vậy anh van em, em thương lấy anh mà uống đi kẻo chậm lắm rồi...

Cô Huệ cũng khóc nức nở :

— Thế sao anh không nghĩ rằng : Nếu em uống mà em được thoát nạn để anh chết thì em có thể sống được không ? Cái tấm thân anh đáng giá biết bao, sao anh chịu bán rẻ thế ; anh nên thương em mà uống đi chứ em nỡ để anh chết thì không bao giờ em lại muốn thế.

Cậu kia liền ngồi dạy, rồi cái bát sứa lên bàn :

— Phải..... em nói phải..... anh không nghĩ đó, anh không chịu ngồi xa đó, anh muốn cứu em vì anh yêu em quá, yêu em hơn yêu anh nhưng anh không nghĩ đến rằng bể em được sống mà anh chết thì em lại càng đau đớn biết bao..... em nói rất phải...

Cô Huệ không để cho cậu nói hết, vội ngồi nhỏm dạy mà bảo :

— Đó em nói có phải không ? Thế thì ta nên chung cuộc vậy. Ta nên để thứ thuốc hoàn sinh ấy đây. Anh đến đây, đến với em, anh đừng bỏ em nhé ! Anh cầm lấy ta em đi..... Ta cùng chết, ta chết thế nào thì sợ chi ?!.....

Ấy thế rồi cặp uyên-ương kia cứ nằm mà chịu khổ trong hàng giờ như vậy, mà trên bàn thì thứ thuốc hoàn sinh vẫn để nguyên.....

Bỗng chốc, ở trong chốn tịch mịch đêm thanh cảnh tĩnh tại chỗ quê mùa có nghe thấy tiếng còi ô-tô quan đốc-tờ đỗ ở đó. Xe vừa đỗ xịch với vàng rảo cẳng bước vào trong nhà xem xét mãi rồi nói :

« Bệnh nhân thâm trọng lắm, có lẽ nguy đến nơi, nhưng được, để tôi cố sức cứu hai người này được đến đâu hay đến đấy. »

Bấy giờ ông giáo cũng vào đóm rong phòng thấy hai đứa vẫn còn ngủ êm mới kể chuyện qua cho quan đốc-tờ nghe..... Ai nấy thấy cuộc tình-cảnh đều thương tâm cả.

Bộ luật này, soạn toàn bằng chữ Pháp cả

Bán tại bản-quán

SÁCH LUẬT

Quan phó Bình-lương, *A. Dejean de la Bâtie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-pháp, mới soạn một bộ luật sau này :

1° QUỐC-TẾ CÔNG-PHÁP (Droit international public) giá. **3 $ 00**
2° QUỐC-TẾ TƯ-PHÁP (Droit international privé) giá. **3 . 00**
3° HÀNG-HẢI PHÁP-LỆ (Droit maritime) giá. . . . . **3 . 00**
4° THƯƠNG-LUẬT HỌC (Droit commercial) giá . . . . **4 . 00**
(Tiền cước gửi đi các tỉnh, tính ngoài)

Bộ luật này, soạn toàn bằng chữ Pháp cả

Bán tại bản-quán

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC :

MỘT TRIỆU

HOẶC 500.000, HOẶC 200.000, HOẶC 100.000 QUAN

Muốn được một số tiền ấy, nên mua một cái vé

CRÉDIT NATIONAL 1920

Các mua vé thì giá 20 quan, còn thì đóng làm 20 tháng mỗi tháng hai mươi quan. Nếp tiền lãi cấn, tiền được ngay cái vé, riêng mình có quyền sở-hữu, số vé trúng sẽ thì được cả vốn. Mình chỉ chịu khó đánh đủ một kỳ, thật hẳn như không nghĩ đến, mà đã được ấy các cuộc rút số, lại được cả quyền sở-hữu một cái vé rất quý có sinh lợi-tức.

Vé Crédit National mỗi năm tám kỳ độ cuộc rút số : 1er Janvier, 1er Février, 1er Avril, 1er Mai, 1er Juillet, 1er Août, 1er Octobre, 1er Novembre.

Mỗi lần rút số có :

1 lô.	**MỘT TRIỆU**
1 lô.	**500.000 quan**
2 lô.	**200.000 quan**
3 lô.	**100.000 quan**
5 lô.	**50.000 quan**

Tiền rút số tám kỳ trong một năm cộng là 20 triệu quan

Như vậy rút số cũng dễ (trúng lắm

Muốn độ các cuộc rút số kỳ, nên gửi 20 quan cho độc, chú nhiệm nhà :

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE (France) R. C. 6576

Việc bán vé này theo như bản luật ngày 13 Mars 1906, các nhà mua vé được đủ điều chắc chắn

VĂN UYÊN

Ruồi già và ruồi trẻ

(Thơ ngụ ngôn)

Bên chén sữa mùi bay thơm ngát,
Một ruồi non cùng bác ruồi già,
Ruồi con hăm hở gọi cha :
« Cha xem con sẽ nhảy qua bờ bỏ ».
Già lắc lẩy lắc lông lo khôn xiết,
Ngăn rằng : « Con ! lấy chớ bỏa-chăn,
Trẻ thơ chưa để lại khôn hơn già.
Muốn nhảy ắt lo xa phải biết,
Sắp bay cao hơn trước hãy lượng,
Thánh thánh bề rộng lắm thay,
Con thuyền không lái khó tay cầm [chèo ;
Vì hung-hăng quyết liều vượt bể,
Khi chơ-vơi khôn để kêu ai.
Vượt qua ngày lấy còn dài,
Khuyên con hãy gắng ghi lời cha răn ».
Tẻ không nghe lời thân dạy phải,
Ngỡ mình khôn quen thói trẻ thơ.
Cứ cùm chân nhảy vọt qua bờ,
Nào hay cánh yếu đâu ngờ sẩy chân,
Rồng bết sức mấy cơn vùng vẫy,
Biết rồi ăn đã thấy muộn rồi !
Nỗi, chìm ngụp quậy chơ-vơi,
Than ôi ! vì kẻ đã thiệt đời ruồi con.

Bài Song-hương.

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BAO-CHÉ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghịp.

Mắc bệnh ghịp, thường sốt hè, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghịp, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rascol

3 $ 00 một hộp sáu cachets

Làm trai biết uống trà tàu

Sâm mậu liên tâm, mỗi gói.		**0 $ 22**
— ô-long,	—	**0 . 20**
Thanh hiệu liên tâm,	—	**0 . 20**
Công phát	— —	**0 . 20**
Nồng thái	— —	**0 . 18**
Vạn-xuân	— —	**0 . 16**
Bao thiếc chiếu giá thêm.		**0 . 10**
Chè gói lẻ mỗi trăm. . .		**0 . 80**

Ở xa thêm tiền cước phí.

Nay kính cáo.

SÂM-MẬU TRÀ HIỆU
59 phố hàng Ngang, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào

• TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem kỹ và so-sánh cho kẻo nhầm lẫn!!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tôi Nội-các phụng lời châu phê rằng

Chiều nay đại-diện phòng của MONTÈS qui ông, có chỉ nên một thứ rượu bổ đã tặng ngự dạng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lạc phê thị gửi cho qui dược phòng chế-ông để tỏ thành-ý.

Khâm thử.

以若干瓶賜給定三年之期

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai dã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế **MONTÈS**

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

BÁN GỖ:

Lim, gụ, lạp xủ các sắc, ván sàn, giui nhà, than cải và than mỏ.

Có gỗ ở cửa lối dem về.

Bán buôn và bán lẻ.

Hỏi tại hiện **Nguyễn-đức Mai**

Hanoi: *phố bờ sông, số 4, télé-phone N° 404.*

Haiphong: *Phố trường Bách-nghệ, số 20 (rue de l'Arsenal) télé-phone N° 389.*

Hà-đông: *Gare Thường-tín số 1.*

Hiệu kim-hoàn

晶 遊

HOÀNG-QUANG-THIỆN

Bijoutier

CERTIFICAT D'ART DÉCORATIF

Hanoi, 91, Rue des Changeurs, Hanoi

Nhà làm đồ vàng bạc ở giữa phố hàng Bạc, chủ-hiệu có bằng tốt-nghiệp về nghề chạm chỗ tại trường Công-nghệ Hanoi. Làm toàn những thợ rất khéo, làm cẩn thận, vàng đáng tuổi. Các ngài chiếu cố lại sẽ sẵn sóc tin chắc được vừa ý, không phải lo ngại điều gì.

Trung Bắc Học liệu. — Đến đầu décembre tới nơi này tại Trung-Bắc Học hiệu sẽ mở những lớp dạy tối cho các học-sinh đi thi bằng Sơ-học Pháp-Việt (Certificat d'études primaires franco-indigènes) và những học-sinh đã có bằng ấy rồi mà muốn thi vào các trường đệ nhị cấp.

Học-phí định một loạt như nhau là ba đồng một tháng.

Đơn xin học gửi đến hỏi *Trung-Bắc* hay đến *Trung Bắc Học Hiệu*, 22 phố Nhà-thờ.

Năm nay không có cuộc đấu xảo canh-nông. — Vì chưng cứ đầu năm nay, tại nhiều tỉnh hạt trong xứ Bắc-kỳ có xảy ra Lệnh dịch súc-vật, bởi vậy quan Thống-sứ Bắc kỳ đã đồng ý với hội-đồng canh-nông bản xứ định bãi cuộc đấu xảo canh-nông năm nay đi, là cuộc đấu-xảo thường niên vẫn mở vào sau khi Hội-chợ Hanoi.

Nơi trọ sở của cuộc đấu xảo canh nông mọi năm, nay đã cho nha Học chính Bắc-kỳ mượn để mở thêm các lớp học.

Kỳ thi chức tri-huyện hạng ba. — Kỳ thi chức tri-huyện hạng ba này đã xong rồi. Cả thảy có bốn người ứng-thí thì được trúng tuyển cả bốn, là những ông sáng thứ tự sau này:

MM. Trịnh sỹ Trinh,
Nguyễn-trọng-Tấn,
Phạm huy-Lượng,
Trần-văn-Liễn.

Bản-quán có lời mừng bốn quan huyện mới.

Hải-âm. — Bản quán được tin mừng rằng cô Lucie Rémy Gérard là lệnh-ái ông Rémy quan chánh-sở Địa-chính sẽ kết hôn với M. Léon Labeye chủ-sự tại công-ty Hỏa xa Vân-nam là lệnh-lang ông Labeye là một nhà kỹ cựu ở Bắc-kỳ mà ai cũng biết tiếng.

AU CINEMA TONKINOIS

Kính cáo

Kính cáo đến các quý-khách biết rằng, ngày thứ năm 26 Novembre không có có tập bóng, nhưng có buổi quỷ thuật.

Trò quỷ thuật do M. Moham Shat làm

Giá chỗ ngồi:

1$00 — 0$80 — 0$50 — 0$30

Tại hiệu BẢO CHẾ MONTÈS có bán:

CHLORATE DE POTASSE dùng làm pháo.

L'ALUN de CHROME dùng để thuộc da.

ACIDE FLUO-HYDRIQUE dùng để đúc thủy tinh.

CARBONATE D'AMMONIAQUE et VANILLINE dùng các thứ bánh và kẹo

Ngạch quan lại. — M. Nguyễn-đình-Cương, bang-tá Đăng-văn (Hà-giang) được phép nghỉ 29 ngày.

M. Nông-công-Mẹo, thừa phái hạng năm, tại dinh quan bang tá Đồng-văn, nay quyền lý mọi việc, trong khi M. Cương nghỉ.

Ngạch thương chính. — M. Đoàn-văn Khôi, thị dịch hạng tư, ngạch thương chính, quán làng Triều dương tổng Hải an, huyện Tiên lữ (Hưng-yên) được đặc cách thưởng hàm tăng cấp phẩm đội trưởng.

M. Nguyễn-văn Đức, bếp thương chính, vì đã có công trong việc bắt chiếc thuyền khách chở khí giới lậu, nên được thưởng một cái bội-tinh bạc hạng nhì.

Ngạch Học chính. — M. Đoàn-văn-Trác, giáo học thí sai hạng tám, tại trường Phú-vệ, huyện Ân-thi (Hưng-yên) được nghỉ dưỡng bệnh 3 tháng, tháng đầu ăn cả lương, hai tháng sau nửa lương.

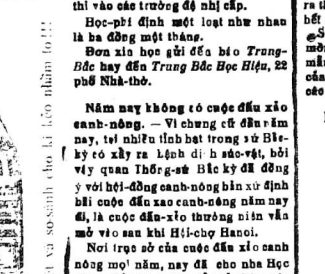
MM. Lưu quang-Bính, Trần-văn-Mai, Nguyễn-đình-Lương, Đặng-văn-Đạo, có bằng sơ-học Pháp-Việt, đều được bổ làm phụ-biên trong ngạch học chính, lương mỗi người mỗi tháng 15 đồng.

Tại tòa Đốc-lý. — M. Hoàng-khách-Huấn, thư ký thượng hạng tư tại tòa Đốc lý được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng, tháng đầu cả lương, hai tháng sau nửa lương.

Ngạch thư ký ở sở cẩm. — MM. Phạm huy Liêu, Lê văn Huân thư ký thông ngôn tập sự tại sở cẩm nay được thăng thư ký thông ngôn hạng tám.

Lịch mới của bản quán đã xong. — Xin kính-cáo để các nhà đại công-thương cùng các tư gia trong nước biết là lịch năm 1926 của bản-quán đã in xong, vậy ai muốn mua lịch hay mua lẻ thì xin kịp đến bản-quán mà chọn các kiểu vẽ, kẻo chậm ra thì các kiểu vẽ đẹp người ta tranh hết mất.

Sau đây bản-quán xin thử in ngày mồng một tết ta sang năm để làm mẫu để các ngài xét thì cũng biết lịch của bản-quán rõ ràng tiện lợi hơn các thứ lịch khác là thế nào:

Giá lịch của bản-quán bán như sau này:

Từ 100 trở lên	0$ 45 một
Từ 11 đến 99	0 40 »
Từ 1 đến 10	0 45 »
Tiền cước	0 20 »

Các ngài ở xa, muốn mua lịch thì nên rõ nhau mua chung cho nhẹ tiền cước thì hơn.

Ai muốn hỏi gì, xin cứ viết thư về cho ông Quản-lý nhà in Sao, quán như sau này:

M Soi-rois-Tsiao
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Đấu giá. — Hồi 10 giờ sáng hôm qua tại sở Bình-lương đã đấu giá mua các hạng sau này:

1° 530 000 kgr. bột froment, chia làm 11 lô.

2 45.000 kgr đường, chia làm 7 lô.

Các người bỏ thầu như sau này:

Đấu giá bột:

Lô thứ nhất 170.000 kgr

M Ogliastro bỏ 17$ 60 100 kí-lô
Hiệu L'UCI » 19.60 —
» Denis Frères » 20.80 —

Vậy M. Ogliastro được tạm thầu theo giá 17$ 60 một trăm kí lô.

Lô thứ hai

Hiệu L'UCI bỏ 19$ 68 100 kí-lô
» Denis Frères » 20.70 —

Vậy M. L'UCI được tạm thầu.

Lô thứ ba

Hiệu L'UCI bỏ 19$ 68 100 kí-lô
» Denis Frères » 20.80 —

Vậy hiệu L'UCI được tạm thầu.

Lô thứ tư

Hiệu L'UCI bỏ 19$ 68 100 kí-lô
» Denis Frères » 20.70 —

Vậy hiệu L'UCI được tạm thầu.

Lô thứ năm và lô thứ sáu

Hiệu L'UCI và Denis Frères đều bỏ như đã bỏ lô thứ tư, vậy hiệu L'UCI được tạm thầu.

Đấu giá đường

Còn việc đấu giá đường thì chỉ có hai hiệu L'UCI và Denis Frères bỏ thầu thôi. Vậy còn đợi tin đấu giá trong Saigon gửi ra mới quyết định xem ai được thầu.

Ngạch thừa phái. — M. Lương-văn-Em, thừa phái chân Quảng-uyên (Cao-bằng), nay đổi đi tòng sự tại dinh quan Tuần-phủ Cao bằng.

M. Nông-ích-Thu, thừa-phái tại dinh quan Tuần-phủ Cao-bằng, nay đổi đi châu Thạch an.

M. Lê-văn-Hiến, thừa-phái châu Thạch-an nay đổi đi châu Quảng-uyên.

Ngạch khán-hộ. — M. Trần-bình-Kiều, khán-hộ trường hạng nhất, tại nhà thương bảo hộ Hanoi, được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng, tháng đầu cả lương, hai tháng sau nửa lương.

Trực xuất cảnh-ngoại. — Người Khách Vong fa-Kho, Ly-sao-Minh, Vong-seo-Tân trú Tsen, Yun-a-Ly trú Liên-a-Sy, Hé-Sam và Đàm chi-Cam, không có chỗ ở nhất-định ở Đông-dương, nay đều bị trục ra ngoài địa-hạt thuộc-địa.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho; hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mùng một không lấy kỳ lẻ cho gọn.

VIỆC BẮC-KỲ

HẢIPHONG

Một tên tù vượt ngục đã bắt được. — Tên Hoàng-văn Quyền tức Ng-v-Liêm, tức Niêm, tức Ng-viết-Cao, 26 tuổi, vô nghề nghiệp, vô gia-cư can án giết người lấy của, thì năm 1921 tòa Thượng-thẩm Hanoi đã phạt nó 20 năm khổ sai giam tại nhà pha tỉnh Yên-bay, đến sáu nó vượt ngục trốn được, quan trên đang cho truy tìm mãi chưa thấy, thì một hôm nó lại giở cái thủ đoạn mọc tái lấy của người ta một cái ví đựng 10 p. và chiếc kính thuế thân, nên mới phải bắt tống giam, sau xét biết đích xác nó đã can án nói trên kia số mật thám cho so hình dạng và cân-cước đều đúng cả, bèn lập biên bản cẩn thận để đệ vào tòa án xét nghĩ.

Chết đọc đường. — M. Hoàng ngọc-Minh buôn bán ở ngoài Uông-bí có người vợ ốm nặng đã đưa về nhà thương Haiphong để chữa thuốc thì khi còn đang đi đọc đường người vợ đã tắt nghỉ vào hồi ba giờ ngày thứ hai trước. Tội nghiệp! xác người dân-bà ấy đã đưa vào nhà mổ ở Haiphong để khám nghiệm.

Phải mề hú vía. — Hồi 15 giờ 30 ngày thứ hai ở Quan khẩu có chiếc thuyền số 241 buộc ở đằng lái tàu Mefram để cho mấy người phu quét sơn coi chiếc tàu ấy. Trong khi bất ngờ xế dịp tàu Mefram quay tít mấy vòng cất neang thuyền đạt làm đôi thành thử bao nhiêu người lăn nhào xuống sông. May về sau vớt lên được cả, không hề gì, nhưng cũng phải một mề hú vía.

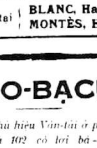
MỘT LỜI KHUYÊN BẢO RẤT TỐT

Nếu thấy ai mắc phải bệnh suyễn, bệnh ho thì nên mách người ta dùng thuốc « REMEDE d'ABYSSINIE EXIBARD », thuốc bột thuốc nắn thành điếu, thuốc tông là đã hai cũng như điếu cần mà hút vậy.

Thuốc này đã từng được thưởng nhiều hạng Médailles vàng và bạc. Thuốc này các hương y ai cũng lấy làm khen-ngợi hiệu nghiệm. Mỗi năm chúng được đến hàng ngàn người khỏi bệnh.

Gói một trước mặt cái đèn, hoặc trên một mảnh kim-khí nào đốt, rồi thả cái khói thuốc, thì lập tức độ ngay. Có thể mở ra, sẽ thấy kiểu-hiệu in thường. Hút thuốc quấn Abyssinie Exibard (CIGARETTES d'ABYSSINIE EXIBARD) cũng hiệu-nghiệm lắm.

Trên cái hộp quấn chung quanh hộp thuốc có in dấu-hiệu sau này mới là thực hiệu:

Gởi bán tại { BLANC, Hanoi / MONTÈS, Hanoi

CÁO-BẠCH

Ông Capa chủ hiệu Vĩnh-lợi ở phố hàng Trống số nhà 102 có lời bá-cáo cho các quý-khách Annam biết rằng, đến ngày 25 Novembre ông sẽ có ô-tô chở hành-khách đi từ Nam-định đến Ninh-bình. Ô-tô chạy xuất ngày từ 6 giờ sáng đến 6 giờ tối đi từ gare và chợ Nam-định và từ gare và chợ Ninh-bình có đỗ ở các gare ở Nam-định và ở Ninh-bình, lại có giấy chiếu hạng. Việc vận-tải này sẽ do một người Tây ở Nam định thay mặt tôi trông nom. Xin mời quý-khách chiếu cố.

Nay bá-cáo

CAPS

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

Các Tiểu-thuyết và các sách, các truyện quốc-ngữ mới xuất-bản muốn đem gửi bán tại Haiphong được cẩn-thận và tiện-nong chu đáo, nên gửi hiệu *NAM-TÂN, bán sách, số 89, phố Bonnal, Haiphong* sẽ rõ giấy.

DELEULE & DETOUILLON

76, Phố hàng Trống, Hanoi

CÓ BÁN:

Xe đạp và xe máy « Mótó » hiệu « TERROT » và « ALCYON »

Đồ phụ tòng các thứ xe đạp, xe mô-tô, xe ô-tô

Súng đi săn

hiệu VERNEY CARRON

Xưởng chữa xe ô-tô

Xin đến hỏi giá

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Rue Paul-Bert, Hanoi

Trong các thứ rượu Quinquina thì thứ này vừa bổ và tốt hơn cả

Bán tại G. M. R. mỗi chai

13 fr.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU Bào-chế MONTÈS

54, Phố Paul Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc:

ABLENNOL

là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.

Chế toán bằng chất: Santalol
chất: Salol
và chất: Urojormine

Giá 1$80 một hộp

OCCASION EXCEPTIONNELLE

A vendre:

2 Camionnettes BERLIET 700 k°
1 Camionnette BERLIET 500 k°
Normande, avec nombreux accessoires — très peu roulé — parfait état de marche.

Prix très avantageux.

S'adresser: 16, Bd. Dong-Khanh, Hanoi et à M. ĐỖ-ĐĂNG-TÔNG, à DAP-CAU.

BỆNH LẬU

Thụt bằng thuốc LUGAR mà chữa lậu thì không gì hiệu bằng.

THUỐC THỤT LUGAR có nhiều chất quý ở loài thực vật, trị trùng lậu thì chóng quá; mà nhất là chữa không cần-thận nó nặng lên thì THUỐC LUGAR dùng nhậy lắm.

THUỐC THỤT LUGAR không có mùi gì cả; giá dụ ống tiểu tiện thấy nóng hay khó chịu mà dùng ngay thuốc đó, thì lậu có gần phát ra cũng tịt hẳn.

Hễ muốn giữ không mắc bệnh lậu, thì giao hợp xong rồi, dùng ngay THUỐC THỤT LUGAR.

Cứ thấy đau ống tiểu tiện thì trong một ngày thụt 3, 4 lần.

Thụt sẽ dễ thuốc trong ống tiểu tiện độ 4, 5 phút, rồi sẽ nằn nằn ỉng đó

Trước khi thụt thì phải nhớ tiểu tiện đã, 2, 3 giờ xong rồi lại tiểu tiện nữa.

Trong khi lậu thì nên uống thuốc SANTAL MARY và thụt THUỐC LUGAR thì dẫu bệnh nặng thế nào cũng phải tiêu diệt.

Thuốc thụt Lugar... 1$75
Thuốc Santol Mary... 1$00

Bán tại nhà bào chế CHASSA... phố Paul Bert Hanoi.

XIẾC MỚI!!! XIẾC MỚI!!!

Société d'exploitation des Cirques Tonkinois

« LONG TIÊN »

au capital de 24 000$00

Đến 26 Novembre này sẽ khai-diễn tại khu đất to trước cửa Trường Hội chợ Hanoi

Phường Xiếc nay là một phường Xiếc của người Annam ta gây dựng lên, chi-phí mất hơn 24.000$00, luyện tập rất công-phu, có hơn 40 vai đào kép ra trò rất giỏi, có nhiều thú vật làm trò rất thần-tình, có nhiều quần áo kiểu lạ rất đẹp, chỗ ngồi thật lịch-sự. Annam ta xưa nay chưa hề có phường Xiếc nào to và giỏi như thế.

Giá chỗ ngồi:			
Một Lô 6 chỗ ngồi	10$00	Hạng nhì	1$00
Lot 1 chỗ ngồi	2.00	Hạng ba	0 40
Hạng nhất	1.50		

XIẾC LONG TIÊN Kính-cáo

Rượu DUBONNET

là rượu bổ Khỏe và lập dưỡng sức lực lại

Agents généraux en Indochine: CHARRIÈRE, DUFOURCQ, GARRIGUENC & Cie
PARIS — SAIGON — HAIPHONG — HANOI

Giải vào tòa án. — Hoàng-ngọc-Bích 26 tuổi làm nghề nấu bếp hiện không có việc nhà ở phố Sadi Carnot bị thưa là ăn cắp một đồng bạc của một người đàn-bà và lại đánh thị phải vài vết thương xoàng ; Bùi-văn-Tính 24 tuổi làm nghề in-ly nhà ở một cái ngõ ở phố Belgique bị thưa là bội tín hai mươi tiền là 3 đồng và 12 đồng của người ta ; Trần-văn Siêu làm ruộng ở Đông-lỗ thuộc tỉnh Nam-định bị tâm nã từ ngày 6 Août 1925 về việc ăn cắp của hàng hóa của một người đàn-bà Khách đáng giá 70 đồng đến đã phải bắt giam giải và ra tòa án xét.

Bỏ dở quá. — Hồi 10 giờ rưỡi đêm hôm kia ở An-dương có con bò của nhà ai lạc vào vườn của M. Ng-văn-Thiều, phá phách cây cối về sau nhà nhà chủ vườn phải đi trình cảm để sai cảnh sát lại bắt về để một nơi.

Ăn cắp đi trốn. — Nguyễn-thị Ut 28 nỗi bán hàng gạo ở phố Belgique có đơn thưa tên Nghĩa tại sở cảm rằng tên ăn cắp ba cái dây lưng hàng của đáng giá 6 đồng rồi trốn đi.

SƠN-TÂY

Lời cảm tạ. — Chúng tôi có lời trân trọng đa tạ các cụ, các ông, các bà, cùng các cô các cậu đã có lòng đi đưa đám hoặc cho đồ phúng cùng là gửi thư hỏi thăm phu-quân, thân-phụ, nhạc-phụ nơi ngoài lỗ phụ chúng tôi là thế tại phố Hậu Tạ tỉnh Sơn-Tây. Trong khi tang-gia bối-rối có điều gì sơ suất xin các cụ các ông các bà và các cô các cậu miễn thứ cho

Vị vong nhân : Phạm-thị-Hòa.
Con trai : Đặng-đình-Chấn,
Đặng-đình-Nuân,
Nữ tử : Đặng thị-Thanh,
Đặng thị-Khương,
Tế tử : Nguyễn-văn-Tiệp.
Đồng gia bái tạ.

PAI DƯƠNG

Đáng người bị thương. — Vừa rồi chẳng biết vì cớ gì mà tên Phạm-văn-Kiểu vác đòn gánh đánh một bà lão nhà ở quê ấy thảm tại. Bà lão kêu lên, thì con là Vũ-văn-Mong, quán ở Phúc-sơn huyện Cẩm-bình chạy ra bị thầy mẹ đã nằm bất tỉnh nhân sự. Lập đơn đi trình sở Sen-đầm, thì sở Sen-đầm đã bắt tên Mang giam xét.

PHÚ-THỌ

Cuộc nói chuyện tại hội Tri-tri. — Đến tối hôm 4 tháng mười tu tối 18 hôm 19 novembre 1925 hồi tám giờ ông Ng-bá-Chung thầy thợ sơn tại quán đốc nhà trường tỉnh Phú-thọ sẽ nói chuyện về bệnh ho lao.

Vậy mời các ngài tới hôm ấy ra nghe quan dự thính.

Hội Tri-tri kính cáo.

Trung Bắc kỳ Lâm-sản Công-ty

(Rừng Bảo-đài, Rừng Phố-vị, Rừng Hạ-cương)

Chính sở tại Hanoi, 63, Phố hàng Bông

ĐIỆN THOẠI SỐ 150

CỦI, THAN,

GỖ LIM XANH HẠ-CƯƠNG, tốt có liềng, cả cây từ 7 tấc trở lên để làm cột nhà.

RỪNG, NỨA và các thứ lâm sản nước Nam.

Có xưởng tại Đáp-cầu, Yên viên. Đỗ xá

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE

aux examens franco-annamites

của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản-quán .

Giá mỗi quyển. . . . 0 $ 30

Tiền cước mỗi quyển . 0 , 12

Ai ở xa xin viết thư về cho

ông Bùi-xuân-Thành

61 — 63, Rue du Coton — Hanoi

Nếu ai mắc phải bệnh tinh « Lậu và giang-mai » đã lâu hay mới, uống nặng hay nhẹ mà muốn được mau khỏi, không tốn tiền lại không hại về đường sinh dục, nên tập tức dùng thuốc của hiệu HỒ-NGỌC-LIÊN, n° 46, Rue Principale à Đáp-cầu, vì hiệu ấy là một nhà chuyên trị bản thuốc bệnh tinh đã có tiếng không ngày nào là không tiếp được giấy ngoại khen tỉ mỉnh tạ ở nào nơi gửi lại ».

Ở Hà-nội có gửi hiệu Kim-đức-giang, 12, phố hàng Bồ và ở Hải hiệu Phương-nguyên phố Paul-Bert làm đại-lý bán hộ.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, hayết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc :

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy dọt.

Giá tiền 0 $ 90

Nhà Bán-đồ « TÂM TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ nhật, thứ năm mở cửa cũng có bán từ 7 giờ sáng.

PHẨM,

Thứ chè tốt thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon. Thường lấm hạng chè chỉ có độ đầu xuân thì uống được, để lâu thì nhạt nhẽo. Đấy là hạng chè giá lá cho nên gìn giữ làm thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến-động.

NHƯ,

Muốn được hạng chè chính hiệu NINH THÁI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy qui-khách muốn tránh sự biến-động ấy xin cứ trực tiếp quả bộ chiếu cố cho bản hiệu tại Hà-nội, Haiphong và Nam-định.

NINH-THÁI-HIỆU

số 16, phố hàng Ngang, Hanoi
số 113, phố Khach, Haiphong
số 78, phố hàng Trống, Nam-định
Kính cáo

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul Bert, Hanoi

Khi chi tiêu xuất đã dồi dào, ăn uống không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có tỳ sinh ra các bệnh thiếu máu.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc :

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatique, Diastase và Pepsine.

Giá mỗi chai : 1 $ 10

Có bán tại : Nhà Bà chuông, Hanoi

Le PARFUM des HUMANITÉS

(Sỏ-Kỳ Thanh-Hoa)

Soạn-giả : E. VAYRAC
Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Vừa chữ Tây và chữ Quốc-ngữ đối nhau, giá mỗi quyển. . . . 2 $ 00
Chữ Tây riêng hoặc chữ Quốc-ngữ riêng, giá mỗi quyển . . . . . 1 . 00
Ở các tỉnh, xin đính thêm tiền cước gửi
Recommandé : 0 $ 30 thì 2 $ 00
và 0 $ 20 thì 1 $ 00

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

LỢI-THÁI

BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

108-110, Phố hàng Bạc, Hanoi

Quí-khách muốn sắm đồ nam-trang và nữ-trang, xin mời lại hiệu LỢI-THÁI, 108-110 đầu phố hàng Bạc, bản hiệu chuyên nghề đã lâu năm, buôn bán thực thà nên được nhiều qui-khách gần xa chiếu-cố.

Thường thường vẫn gửi hàng đi bán khắp các tỉnh trong bờ cõi và xứ Lao.

祥和裕 YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

65, Rue des Cantonnais, 65

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 256

Bản-hiệu có bán buôn các thứ vóc nhiễu, hàng tơ nhiễu lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.

Có bán cả hàng ta (Bắc-kỳ) như the, suyền, lĩnh, lọa, bông, quế, sản vân cả hàng Saigon như lĩnh, the, sản vân.

Hàng mới có đủ các mặt, lông thâm, mapa đen cả mỉ mán rộng khổ. Những hàng này bán buôn từng tấm, chứ không bán lẻ nè không có mẫu gửi đi các tỉnh, vì hàng còn nguyên không thể cắt được.

Qui-khách ở phương xa đến bản hiệu mua, cần ở an thì gửi thư về, bản-hiệu sin gửi contre remboursement.

Cần-bạch
YU-WO-TSEONG

TAM-TINH-Y-QUÁN

Phố hàng Ghế-gai, số 16, Nam-định

Hiệu Tam-tinh có thầy thuốc xem mạch, biết thực hư bệnh nhiệt, trị bệnh biết bệnh cần bản cần, hoàn tán cao đan chế huyền cực tinh vi, chữa đủ các bệnh mới lâu đủ mọi đủ trọng, số sống phần còn nhiều cũng được hồi sinh khỏi tử, người giữa có lấy phải giá, người nghèo cũng qua không tiền xin thuốc cũng cho, chữa các bệnh như sau này : đàn ông mộng tinh, gi tinh, hoạt tinh, lãnh tinh dương suy không đẻ, đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi, huyết tích, khi hư sinh bạch đới, hậu sản hoặc kinh thấy gia tiền mà sinh ra trầm cường không đẻ ba có đẻ không nuôi, các chứng đau bụng đau lưng kinh nước, ho lao, hen, đàm suyễn, thổ huyết, khạc huyết, mục quyết, ho huyết, lị huyết, băng huyết, thương thấp cổ chương bất toại tê bại, phù thũng, già mỗi hộp hay là chai 1 đồng

Đau mắt có lông chim hay ra lông mi bên hiện chỉ chữa nên giữ thị khỏi, mà mắt không có sẹo, mỗi mắt 1 đồng. Trẻ con cam kinh đàm suyễn lở lị mỗi chai 5 hào.

Lậu và giang mai tiểu-tiện chưa khỏi và giải dục không tốn tiền lại sinh dục như thường mỗi chai 1 đồng, thuốc 5 hào. Cao ba lang thực tối mỗi lang 5 bát. Thuốc bổ sản nhưng sản bổ hoàn giá trẻ trai gái đều dùng được cả mỗi hộp 1 đồng

Thuốc cai á phiện ngài nào ăn năng đã lâu uống khỏi không vật và đi làm được, hạng nhất 2 đồng 1 chai, hạng 1 đồng, con 5 hào, qui khách ở xa viết thư về kể bệnh thì hiệu gửi thuốc tới ngay gửi cách lĩnh hóa giao ngân, ngài gửi mandat thước xin để như sau này : M. TRẦN-BẮC số đất [illegible] TAM-TINH Y QUÁN 4 Nam định.

HỎI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ,

nếu các ông đã dùng đủ các món thuốc rồi mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc bôi POMMADE NOYER, dùng độ ngày lấp tức mà chóng khỏi hẳn.

Phải hỏi kỹ hiệu bán mới CÓ CHẮC, VÌ CÓ NHIỀU NƠI GIẢ MẠO

Ở Hanoi : nhà thuốc LAPUS & LACARD.

Ta chỉ hút thuốc-lá

HIỆU

MÉLIA

mà được

KHOÁI-TRÍ và TINH-THẦN !

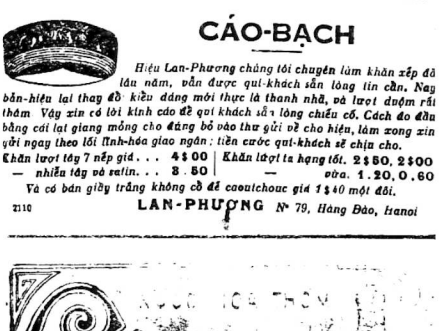
BAO GIẤY ĐỎ CÓ ẢNH MỸ ĐẸP

MARINA

BAO GIẤY TRẮNG HIỆU KIM-CƯƠNG

DIAMANT

Bán tại : L'U.C.I.A. (sở Bố-đà) Haiphong và khắp các nơi

NƯỚC HOA HIỆU L. T. PIVER

Nước hoa Floramy. . . .	0 $ 95
Nước hoa Pompéia. . . .	0 . 95
Nước gội đầu Pompéia .	0 . 65

GIÁ HẠ NHẤT Ở BẮC-KỲ NÀY

Bán tại nhà Bào-chế CHASSAGNE

Số 59, phố Paul Bert, Hanoi

BÁN CHIẾU KHÁCH

Bản hiệu có nhiều giầy bán chiếu khách, giá rất hạ xin mời Quý-khách chiếu cố. Quý-khách ở xa muốn buôn về bán lại, xin viết thư về hỏi, Bản hiệu có catalogue mới để kính biếu.

Bán buôn và bán lẻ.

PHONG-TÀI

43, Rue des Pipes, Hanoi

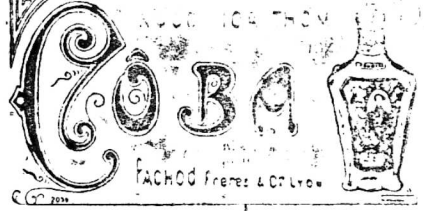
CÁO-BẠCH

Hiệu Lan-Phương chúng tôi chuyên làm khăn xếp đã lâu năm, vẫn được qui-khách sẵn lòng tin cẩn. Nay bản-hiệu lại thay đổi kiểu dáng mới thực là thanh nhã, và lượt dượm rất thâm. Vậy xin có lời kính cáo để quí khách sẵn lòng chiếu cố. Cách đo đầu bằng cái lạt giang mỏng cho đúng bỏ vào thư gửi về cho hiệu, làm xong xin gửi ngay theo lối lĩnh-hóa giao ngân ; tiền cước qui-khách sẽ chịu cho.

Khăn lượt tây 7 nếp giá . . . 4 $ 00 | Khăn lượt ta hạng tốt. 2 $ 50, 2 $ 00
— nhiễu tây và satin. . . 3 . 50 | — vừa. 1 . 20, 0 . 60

Và có bán giầy trắng không cổ để cocuthoac giá 1 $ 40 một đôi.

2110 **LAN-PHƯƠNG** N° 79, Hàng Bào, Hanoi

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập tự năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giấy mới số 59

NÊN ĐẾN ĐỔ MÀ HỎI :

ELIXIR HISTOGÉNIQUE *Thuốc nước . . . . .* Giá : **1 $ 25**

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE *Thuốc hạt . . . . .* Giá : **1 . 25**

Đều là thuốc bổ để trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phổi rất hay. Người lớn trẻ con đều dùng được cả.

DÉPURATIF BIBAL. *Thuốc tẩy huyết và tiêu độc (ta thường gọi là thuốc lọc máu) trừ các bệnh đau xương đau mình, mụn mọc ở mặt, trứng cá, v. v. . . . .* Giá : **1 $ 30**

SIROP D'HEMOGLOBINE SOLUBLE. *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống một thìa to . . . . . .* Giá : **1 $ 25**

Ở xa có cần nói gì cứ viết thư về, bản hiệu xin trả lời ngay

CÁC NHÀ THẦU KHOÁN ! CÁC NHÀ CHỦ MỎ !

NÊN CẦN THẬN !!!

VỀ VIỆC KHÍ DỤNG MÒN MỚI ĐI

NÊN MUA KHÍ DỤNG

S.A.C.M. TOÀN BẰNG **THÉP NGUYÊN**

CÓ THỂ DÙNG BỀN KHI MÒN HẾT MỚI THÔI

CÓ CHỨA SẴN NHIỀU. — TIẾP ĐƯỢC THƯ GỬI HÀNG NGÀY

CÓ CÁC KIỂU ĐỂ ĐẶT CÁC MÁY

CHO CÁC NHÀ MÁY, NHÀ MÁY RÈN, MÁY CƯA, CÓ BỘ DÙNG VỀ NÔNG NGHIỆP, V. V.

Giấy mới : N° 59
Tên viết tắt : CAMESTAN

S.A.C.M. ATELIERS de CONSTRUCTIONS MÉCANIQUES à HAIPHONG.